

Projektové vyučování ve výchově k občanství v mezipředmětových vztazích

Diplomová práce

Studijní program:

N7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obory:

Učitelství dějepisu pro 2. stupeň základní školy

Učitelství občanské výchovy pro 2. stupeň základní školy

Autor práce:

Bc. Markéta Fojtíková

Vedoucí práce:

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.

Katedra filosofie

Zadání diplomové práce

Projektové vyučování ve výchově k občanství v mezipředmětových vztazích

Jméno a příjmení: **Bc. Markéta Fojtíková**
Osobní číslo: P17000618
Studijní program: N7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obory: Učitelství dějepisu pro 2. stupeň základní školy
Učitelství občanské výchovy pro 2. stupeň základní školy
Zadávající katedra: Katedra filosofie
Akademický rok: **2018/2019**

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce si klade za cíl ukázat témata vhodná pro projektové vyučování s ohledem na vybrané mezipředmětové vztahy. Na základě prostudované odborné literatury, studentka rozpracuje návrhy témat projektů, vhodných pro učitelskou praxi na 2. stupni ZŠ. Součástí diplomové práce bude pilotování některých z uvedených projektových témat. Studentka se bude v průběhu příprav a vypracování řídit metodickými a organizačními pokyny vedoucího práce.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, Markéta. Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2009. 158 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-1620-9. Projektové vyučování v české škole : vývoj, inspirace, současné problémy / Markéta Dvořáková. Praha : Karolinum, 2009. 158 s.
Škola? V pohodě! (2) : projektové vyučování na základní škole : metodický návod, hry a formy práce pro projektové vyučování a praktickou realizaci průřezových témat (aktivní činnostní učení napříč předměty v kooperativních skupinách) / Tomáš Koteň. Most : Hněvín, 2009. 135 s.
Škola trochu jinak : projektové vyučování v teorii i praxi / Jitka Kašová a kol.. Kroměříž : Iuventa. Kroměříž, 1995.

Vedoucí práce:

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.
Katedra filosofie

Datum zadání práce:

30. listopadu 2018

Předpokládaný termín odevzdání:

30. dubna 2020

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. prosince 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

13. září 2021

Bc. Markéta Fojtíková

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomáhali při psaní mé diplomové práce. Za profesionální přístup, ochotu a povzbuzení děkuji vedoucímu práce PaedDr. ICLic. Michalu Podzimekovi, Ph.D., Th.D. Dále všem kolegům, kteří mi byli nápomocni v přípravách a realizacích pilotovaných projektů a také své rodině za pomoc, trpělivost a podporu.

Anotace:

Cílem diplomové práce je uchopení problematiky projektového vyučování v současné české škole. Seznámení s historickým vývojem této metody a aplikováním ve ŠVP a jeho současném uplatnění v běžné výuce. Strategickým cílem jsou přípravy a pilotáže mezipředmětových projektů.

Klíčová slova: klíčové kompetence, projekt, metoda, vzdělávání, očekávané výstupy, průřezová témata, žák, učitel, Školní vzdělávací program

Abstrakt:

The aim of my Diploma thesis is grasping the issue of project teaching at contemporary Czech school, familiarization with historical development of this method and its application in Framework Educational Programme and its contemporary use at common teaching. Strategic aim is focused on cross-curricular projects' preparations and introductions.

Key words: Framework Educational Programme, competences, project, method, education, expected skills cross-curricular subjects.

1 OBSAH

ÚVOD.....	5
2 SOUČASNÁ ČESKÁ ŠKOLA	6
2.1 Vzdělávací program základní škola.....	6
2.2 ŠVP	7
2.3 Klíčové kompetence – definice.....	8
2.4 Klíčové kompetence – přehled	9
2.5 Výchova k občanství	12
2.6 Výchova k občanství – stavba předmětu.....	13
3 VYUČOVACÍ PROJEKTOVÉ METODY A PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ.....	15
3.1 Výukové metody - Vymezení pojmu výuková metoda	15
3.2 Aplikace výukových metod a jejich kritika.....	16
3.3 Druhy výukových metod.....	16
3.4 Metoda projektového vyučování. Historie a vývoj projektové metody a její uplatnění v prostředí českých základních škol.....	17
3.5 Charakteristika projektu a jeho příprava.....	19
3.6 Mezipředmětové vztahy na ZŠ obecně a mezipředmětové vztahy v projektech.....	22
3.7 Revize RVP 2024 a strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+	23
3.8 Přínos projektového vyučování	24
4 PILOTÁŽE MEZIPŘEDMĚTOVÝCH PROJEKTŮ NA ZŠ K. J. ERBENA A MŠ KORÁLKA MILETÍN	26
4.1 Tibet – projektový úkol.....	28
4.2 Projekt 17. listopad – 30 let poté	30
4.3 Projekt Japonsko 1.....	32
4.4 Projekt Japonsko 2.....	33
4.5 Projekt Den Země.....	35
4.6 Projekt Milion	36
4.6.1 Průběh projektového týdne	38
4.6.2 Plán cesty.....	39
4.7 Závěr a zhodnocení projektu	46
4.8 Cestovatelský deník	47
4.9 Dotazník pro žáky	47
4.10 Příprava nerealizovaného projektu – Projekt uhlí.....	50
5 REFLEXE PŘEDSTAVENÝCH PROJEKTŮ.....	52
6 ZÁVĚR	56
7 PŘÍLOHA 1 – ŽÁKOVSKÉ ZPRACOVÁNÍ PROJEKTU – CESTOVATELSKÝ DENÍK.....	58

8	PŘÍLOHA 2 – fotografická dokumentace	79
---	--	----

ÚVOD

Jelikož jsem praktikující učitelka s dvacetiletou praxí na běžné základní škole, cítím potřebu do tématu projektového vyučování vstoupit. Nejen pro svůj osobní pedagogický růst, ale i pro sdělení a inspiraci širší pedagogické veřejnosti. Za dobu, kterou mohu porovnávat, se mnohé v českém školství změnilo. Vývoj společnosti, vědy a techniky se v celosvětovém měřítku mění ve velmi svižném tempu a školství by na něj mělo také adekvátně reagovat. Cílem této diplomové práce není hledat to, co se dělá zastarale, špatně či neefektivně, ale nastínit, jak se momentálně na základních školách pracuje. Jaké k tomu mají školy podmínky: finanční, personální a materiální zajištění a další předpoklady pro zařazování netradičních metod do vyučování.

Během příprav na diplomovou práci, aniž by to někdo předpokládal, došlo k celosvětové pandemii nemoci Covid-19. Tato událost zasáhla do životů běžných lidí, chodu státu, ekonomiky, ale i do pro tuto práci stěžejního oboru, do školství. České školství se najednou ocitlo v situaci, kdy musela být řešena otázka distanční výuky téměř ze dne na den. To, jak se s tímto problémem stát a školy popasovaly ukáže čas. Je brzy hodnotit výsledky a dopady, které se jistě nebudou týkat pouze vzdělávací oblasti. Nicméně tato nelehká situace přinesla i nové výzvy pro vedení školy, učitele, žáky i rodiče. V současné době by bylo již neefektivní vracet se k minulým stereotypům. Dlouhá doba distanční výuky nepochybně změnila českou školu. Se vzniklou situací se musíme smířit a využít ji ku prospěchu. Inovovat přístupy ke vzdělávání, pracovat na nich, snažit se o další doplnění vzdělání v oblasti ICT a rozvíjet další alternativy stylu vyučování. Je to velká výzva a zároveň velká šance, jak smysluplně posunout vzdělávání v České republice a zařadit se mezi ostatní edukačně vyspělé evropské státy.

2 SOUČASNÁ ČESKÁ ŠKOLA

Vzdělávání v současné české škole ... „Moderní pedagogika prosazuje model výuky, v němž je podporována ve větší míře aktivita, samostatnost a tvořivost žáků, a který motivuje žáky k autoregulaci jejich učení. Smyslem vyučovací činnosti učitele v tomto modelu výuky je podněcovat myšlení a tvořivé aktivity žáků a poskytnout jim větší prostor pro jejich rozhodování o vlastním učení (např. výběrem učebních cílů a úloh, volbou učebních aktivit). Učitel ale zároveň vyžaduje větší odpovědnost žáků za výsledky jejich učení.“¹

Tato citace z knihy J. Maňáka a V. Švece vydané v r. 2003 je stále platná a vypovídající o smyslu moderní pedagogiky. Zajisté však dochází k novým požadavkům soudobé společnosti pro přípravu žáků a studentů a jejich uplatnění na trhu práce a fungování v rodinných a mezilidských vztazích. Tato témata jsou předmětem různých diskusí, seminářů a workshopů, které sporadicky probíhají a účastní se jich odborná i laická veřejnost.² Na novodobé potřeby se musí brát zřetel a aktivně se přizpůsobovat novým požadavkům a trendům v celosvětovém měřítku.

2.1 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Vzdělávací program základní škola je spolu s Národním programem pro rozvoj vzdělávání, tzv. Bílou knihou, hlavním kurikulárním dokumentem, jež společně určují principy ve vzdělávání žáku od 3 do 19 let. Tento dokument byl schválen v r. 2004. Dokument předkládá novou strategii vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě.

- vycházejí z koncepce společného vzdělávání a celoživotního učení;

¹ MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5. s. 18.

² Jak by mělo vypadat vzdělání pro 21. století? [online]. [2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.idu.cz/cs/aktualne/aktuality/1351-jak-by-melo-vypadat-vzdelavani-pro-21-stoleti-kreativni-mesta-vzdelavaji-umenim-predstavi-priklady>

- formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání;

- podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

RVP tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání. Do vzdělávání v České republice byly zavedeny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).³

V současné době tedy v roce 2021 dochází ke změnám a úpravám v RVP, které vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Je to revidovaný RVP pro základní vzdělávání. Cílem revize bylo modernizovat obsah vzdělávání tak, aby odpovídalo dynamice a potřebám 21. století. Školy mohou začít vyučovat podle ŠVP upraveného v souladu s revidovaným RVP ZV od 1. září 2021. Nejpozději musí zahájit tuto výuku 1. září 2023 ve všech ročnících prvního stupně a 1. září 2024 ve všech ročnících druhého stupně.⁴

Školy proto budou muset přepracovat svoje dosavadní ŠVP a přizpůsobit je tak novému obsahu RVP.

2.2 ŠVP

Školní vzdělávací program pro vzdělávání stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběh a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje.

³ Rámcově vzdělávací programy [online]. [cit. 2020-08-2020]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

⁴ RVP pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení. Školní vzdělávací program ředitel školy nebo školského zařízení zveřejní na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení; do školního vzdělávacího programu může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii.⁵

Plné znění obsahu RVP je dostupné v aktualizované podobě na webových stránkách MŠMT, proto je bezpředmětné se zde jeho podrobným obsahem zabývat. Nutno dodat, že RVP by měl být v nejbližší době přepracován do podoby, která bude vyhovovat požadavkům a nárokům soudobé společnosti. Pedagogická veřejnost cítí potřebu změny a na toto nové znění čeká s velkým očekáváním.⁶ Jak již bylo uvedeno výše, tak přepracování ŠVP a uvedení do praxe musí proběhnout do 1. září r. 2023 a 2024.⁷

2.3 KLÍČOVÉ KOMPETENCE – DEFINICE

Nový přístup ke vzdělání, který přišel do našich škol s reformou školství a RVP přímo ukládá, jakým způsobem by měli žáci poznatky z vyučovacího procesu zpracovávat. To, že se nejedná jen o strohé „biflování“ učiva a dříve zaběhnutého vyučovacího stereotypu, definují klíčové kompetence. V RVP se po učiteli žádá, aby vědomosti, dovednosti i postoje byly ve výuce rozvíjeny především pospolu, aby jejich rozvíjení ve výuce neprobíhalo izolovaně.⁸ Metodický manuál uvádí tuto definici: „Mít kompetenci znamená, že člověk (žák) je vybaven celým složitým souborem vědomostí, dovedností a postojů, ve kterém je vše propojeno tak výhodně, že díky tomu člověk může úspěšně zvládnout úkoly a situace, do kterých se dostává ve studiu, v práci, v osobním životě. Mít určitou kompetenci znamená, že se dokážeme v určité přirozené situaci přiměřeně orientovat, provádět vhodné činnosti, zaujmout přínosný postoj.“⁹ Výuka by tedy měla směřovat tímto směrem a škola, tedy učitel, by měl žáka takto ve

⁵ Rámcově vzdělávací programy [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

⁶ Nové rámcově vzdělávací programy mají sjednotit dvě třetiny výuky. [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/nove-ramcove-vzdelavaci-programy-maji-sjednotit-dve-tretiny-vyuky_446960.html (

⁷ RVP pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

⁸ Metodický manuál k RVP [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: [file:///C:/Users/ntb06/Downloads/SP_kkvz%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ntb06/Downloads/SP_kkvz%20(1).pdf)

⁹ Metodický manuál k RVP [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: [file:///C:/Users/ntb06/Downloads/SP_kkvz%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ntb06/Downloads/SP_kkvz%20(1).pdf)

vyučovacím procesu vést. Využívat svého potenciálu, vyučovacích metod, stylů učení a naplnit tak požadavky dané RVP.

2.4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE – PŘEHLED

1. KOMPETENCE K UČENÍ

Na konci základního vzdělávání žák: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje. Řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení. Vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě. Operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy. Ty samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti. Poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení. Naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Na konci základního vzdělávání žák: vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni. Rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností, vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky. Využívá získané vědomosti a dovednosti k objevení různých variant řešení. Nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému a samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy, ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací. Sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů a kriticky

myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Na konci základního vzdělávání žák: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje a rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků. Přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění. Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem. Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Na konci základního vzdělávání žák: účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu. Na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu. Na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá. Přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

5. KOMPETENCE OBČANSKÁ

Na konci základního vzdělávání žák: respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.

Chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy. Je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu. Rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka. Respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit. Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti.

6. KOMPETENCE PRACOVNÍ

Na konci základního vzdělávání žák: používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky. Přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot. Využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření. Orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení.¹⁰

V novém RVP, který bude v plném rozsahu uveden do praxe na začátku školního r. 2024, přibude nová klíčová kompetence. Bude jí kompetence digitální.¹¹ K momentální situaci, jež se týká celosvětové pandemie onemocnění Covid-19 a s tím zavedené distanční výuky, která probíhala na našich školách s malými přestávkami déle než rok, je nutno podotknout, že učitelé, žáci a rodiče se s digitálními technologiemi museli za těchto okolností naučit pracovat poměrně rychle a kvalitně. Nepříjemnosti distanční výuky mají v tomto ohledu kladný přínos. A to se zajisté projeví i v tom, že digitální kompetence bude mít vlastně přirozený nástup a bude přijata a dále rozvíjena. Nutně by

¹⁰ Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: [file:///C:/Users/ntb06/Downloads/SP_kkzv%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ntb06/Downloads/SP_kkzv%20(1).pdf)

¹¹ Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/RVP%20ZV%202021%20zmeny-1.pdf>

mělo být zajištěno další vzdělávání pedagogů v počítačové gramotnosti v uplatňování nových poznatků, metod a trendů. Ve své publikaci *No future: vezeme děti na parním stroji do virtuální reality?* na problematiku práce s informačními technologiemi a vůbec na další vývoj vzdělávání v budoucnosti poukazuje a snaží se vyvolat odbornou diskusi autor Bohumil Kartous.¹²

2.5 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Výchova k občanství, Občanská výchova, Občanská nauka nebo zcela nový název jsou varianty názvů předmětů, které jsou možné pro zakotvení ve ŠVP ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost na II. st. ZŠ, která navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět na I. st. ZŠ, jež je dána RVP.¹³ „Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory vyhraněně společenskovední povahy: jsou jimi Výchova k občanství a Dějepis.“¹⁴ Každá škola si může zvolit název podle svého uvážení. Záleží také na tom, zda je integrován vzdělávací obsah dvou či více předmětů. Tato možná varianta by měla být zohledněna v názvu. Samotný název by měl mít vypovídající hodnotu¹⁵ A i pro laickou veřejnost se zaběhnutými stereotypy by mělo být jasné, čemu se daný předmět věnuje. Cíle, tzv. očekávané výstupy, které by měly být dosaženy na konci základního vzdělávání, nemusí být pro laiky až tak jasné. Pro laickou veřejnost jsou ale přístupné ve srozumitelné formě na několika místech.¹⁶ To, co bylo výše uvedeno, je vlastně taková skořápka Výchovy k občanství, která je neodmyslitelnou součástí. Ale stěžejní částí předmětu je to, co by měl žákům přinést. To, co je uvnitř. Kam budou směřováni a jak hodně je bude tento předmět a provázející učitel ovlivňovat. Jak se postaví ke své budoucí roli občana. Např. studie ICCS 2009 doložila pokles zájmu angažovanosti ve společnosti. Žáci sice prokázali mírně nadprůměrné znalosti v porovnání s rokem 1999

¹² KARTOUS, Bohumil. *No future: vezeme děti na parním stroji do virtuální reality?*. Ilustroval Jáchym Bohumil KARTOUS. Praha: 65. pole, 2019. ISBN 978-80-88268-30-7.

¹³ HRACHOVCOVÁ, Marie, Viola HORSKÁ a Jan ZOUHAR. *Pomáháme při tvorbě školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Úvaly: Albra, 2007. ISBN 978-80-7361-036-4.

¹⁴ Tamtéž. s.16.

¹⁵ Tamtéž. s.39.

¹⁶ 5. 5 Vzdělávací oblast Člověk a společnost – úvod [online]. [cit. 2021-06-13]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10612>

avšak byl také prokázán jeden z nejméně výrazných poklesů ve znalostech celkově.¹⁷ To může vést k zamyšlení a odborné diskusi. Nicméně kvalitní výukou s využitím různých výukových metod, strategií učení, pomůcek atd. a dobrým vedením učitele profesionála by se situace mohla zlepšovat. Prokazatelně to předloží další studie.

2.6 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ – STAVBA PŘEDMĚTU

Tak jako ostatní vyučované předměty stojí Výchova k občanství na několika pilířích, které ji v celkové soudržnosti vytvářejí. K dosažení očekávaných výstupů vede cesta, na které stojí dílčí cíle. Dosahováním těchto cílů, které jsou přizpůsobeny věku, schopnostem a dovednostem, se žák pod vedením pedagoga dostává blíže k naplnění a osvojení si učiva. K široce uplatňovaným a používaným postupům k dosažení cílů je využívána Bloomova taxonomie cílů. Využití této taxonomie usnadní pedagogovi najít odpovědi na základní otázky. Co učit? Jak dosáhnout cíle? Jak hodnotit? Tedy kognitivní doménu. Je ale potřeba se zaměřit také na afektivní, případně psychomotorickou doménu, která se dotýká utváření identity, morálních a občanských postojů, utváření názorů, rozvoje hodnot, etického stanoviska, vlasteneckého cítění a estetického vnímání.¹⁸ Pro taxonomii afektivních – postojových a hodnotových cílů je možné využití schématu D. B. Krathwohla, které je založeno na postupném zvnitřňování žádaných hodnot u žáků: „ 1. vnímání podnětů...2. reakce na podněty...3. hodnocení podnětů...4. integrování hodnot...5. internalizace hodnot v charakteru.“¹⁹ Další možnou taxonomií je Daveova taxonomie cílů psychomotorických – zdokonalujících pohybové dovednosti: „1. nápodoba (imitace)...2. manipulace (praktická cvičení)...3. zpřesňování...4. koordinace...5. automatizace...“²⁰ U obou taxonomií platí, že pokud nejsou dosaženy nižší cíle, tak se nelze posunout k cílům vyšším. Výše uvedená Bloomova taxonomie stanovuje šest úrovní, dovedností, které je potřeba postupně rozvíjet, přičemž v jejich postupném dosahování se žák posune k dovednostem, které

¹⁷ PROTIVÍNSKÝ, Tomáš a DOKULILOVÁ, Monika. *Občanské vzdělávání v kontextu českého školství: analytická sonda*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 24 s. ISBN 978-80-210-5833-0. s. 9.

¹⁸ HRACHOVCOVÁ, Marie, Viola HORSKÁ a Jan ZOUHAR. *Pomáháme při tvorbě školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Úvaly: Albra, 2007. ISBN 978-80-7361-036-4. s. 50.

¹⁹ Tamtéž.s.50.

²⁰ Tamtéž.s.51.

jej připraví k dalšímu vzdělávání a životu. “1. znalost...2. porozumění...3. aplikace...4. analýza...5. hodnocení...6. tvorba...”²¹ Bloomova taxonomie umožňuje učiteli sledovat pokroky žáků a s touto pomocí tak určit tempo i následující hloubku probíraného učiva.

Dalším pilířem předmětu je vhodné začlenění průřezových témat. Patří sem: Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Mediální výchova, Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.²² Právě průřezová témata mohou být nástupním prvkem k projektovému vyučování a dílčí projekty a mezipředmětové projekty mohou nenásilně učitele a žáky naučit, jak projektově pracovat.

Jak už bylo výše uvedeno, tak by mělo během vzdělávacího procesu docházet k systematickému rozvíjení klíčových kompetencí. Nejlépe při všech činnostech, které jsou v rámci výuky Výchovy k občanství uplatňovány.

²¹ HRACHOVCOVÁ, Marie, Viola HORSKÁ a Jan ZOUHAR. *Pomáháme při tvorbě školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Úvaly: Albra, 2007. ISBN 978-80-7361-036-4., s. 51.

²² Průřezová témata [online]. [cit. 2021-06-16]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/folder/285/>

3 VYUČOVACÍ PROJEKTOVÉ METODY A PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

3.1 VÝUKOVÉ METODY - VYMEZENÍ POJMU VÝUKOVÁ METODA

Stručná charakteristika podle J. Maňáka a V. Ševce: „Výuková metoda je soubor vyučovacích činností učitele a učebních aktivit žáka.“²³

Výuková metoda je nejdůležitější nástroj učitelovy vzdělávací kompetence. Právě ta zprostředkovává a zajišťuje dosažení edukačních cílů. Samozřejmě, že různé výukové metody nepůsobí izolovaně, ale jsou součástí souboru četných činitelů, dalších didaktických prostředků, které průběh výuky podmiňují a ovlivňují. Nicméně metody žákovi zprostředkovávají učivo a také mu pomáhají poznat a pochopit prostředí, ve kterém žije a jež se stane jeho dalším působištěm pro budoucí život osobní i pracovní. Tedy pro rozvoj schopností, dovedností, myšlenkových operací, vytváření osobních postojů a dalších priorit. Vždy se jedná o vztahy metod k obsahu výuky a cílům, jež by měly být dosaženy. Široké spektrum vyučovacích metod nabízí učiteli profesionálu koncipovat jeho výuku tak, aby byla pestrá, zábavná, soustředěná na žáky a na jejich vzdělávací potřeby. Na čemž je důležité trvat, jelikož jsou na ZŠ vzdělávány všechny typy žáků. Pro potřeby inkluze je to více než samozřejmé. Výběr výukových metod je ovlivněn praktikujícím učitelem. Na jeho přístupu, vizi a stanovení dílčích cílů ve výuce. Učitel také samozřejmě bere při výběru vhodné vyučovací metody zřetel na žáka, složení, klima a momentální situaci ve třídě. Na žákovu individualitu, typologii a popř. speciální výukové potřeby žáků. Učitel se nabízí řada výukových metod a je jen na něm v jakém počtu a v jaké míře je bude ve své pedagogické praxi uplatňovat. Čím je však forma vyučování rozmanitější a nenásilná, tím se při ní může dosahovat lepšího soustředění a výsledků.

²³ MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5. s. 21,22.

3.2 APLIKACE VÝUKOVÝCH METOD A JEJICH KRITIKA

Charakterizovat výukové metody stojí na straně jedné. Aplikovat je v běžné učitelské praxi zákonitě stojí na straně druhé. Touto problematikou se v našem českém prostředí aktuálně zabývá Robert Čapek. Ten poukazuje na to, že vzdělání v českých školách nemá dobrou metodickou základnu. Kritizuje slabou pedagogickou literaturu, která je velmi málo zaměřena na praxi. Jeho kritice se nevyhnuli ani samotní učitelé, kteří podle výsledků jeho šetření při pořádání odborných seminářů neradi vybočují ze svých zaběhnutých kolejí, ale také vysoké školy, u kterých zmiňuje např. bodování „vědeckých výsledků“ a nazývá ji vědou s absurdními pravidly.²⁴ Čapek se staví k výuce na českých školách sice velmi kriticky, ale zároveň poskytuje čtenáři-učitelé velmi propracovanou publikaci, která svým obsahem poskytuje široký zásobník výukových metod s podrobnými popisy. O motivaci učitelů se snaží i na svých seminářích, letních školách, online webinářích a samozřejmě na svých webových stránkách.²⁵

3.3 DRUHY VÝUKOVÝCH METOD

Podle přehledu výukových metod, které ve své publikaci z r. 2003 uvádějí J. Maňák a V. Švec, jsou metody děleny na tři okruhy. Klasické výukové metody, mezi které patří metody slovní, názorně demonstrační, dovednostně-praktické. Aktivizující metody, kam patří metody diskusní, heuristické, situační, inscenační a didaktické hry. Dále potom komplexní výukové metody, jako jsou výuky frontální, skupinové, partnerské, individuální, kritické myšlení, brainstorming, projektová výuka, televizní výuka atd. Autoři uvádějí vedle, dalo by se napsat, již dobře známých metod, jako např. braistormingu, skupinová výuka, i metody sugestopedii a hypnopedii, což stojí za

²⁴ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7. s. 22.

²⁵ Kdo učí dobře je umělec, kdo učí špatně je zločinec [online]. [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://robertcapek.cz/>

zvážení.²⁶ Novější publikace *Moderní didaktika* od Roberta Čapka z r. 2015 rozšiřuje nabídku a nabízí možné variace metod. Např. u metody brainstormingu nabízí dvacet podob. V knize jsou uvedeny také další metody, jež se dají praktikovat díky novým a dostupnějším IC technologiím. Používá také metody praktikované dříve jen v alternativních školách. Autor si uvědomuje a ve své publikaci zmiňuje, že pro zaujetí žáků a správnou aktivizaci je potřeba metody střídat a obměňovat. Proto se snaží českému učiteli předložit širokou nabídku, jakýsi zásobník metod, kterou si každý může přizpůsobit pro své potřeby. V uvedené publikaci zmiňuje přes 40 výukových metod, které jsou dále děleny a rozvíjeny. Z dostupné soudobé pedagogické literatury nabízí čtenáři tato kniha nejširší a nejrozmanitější vhled do problematiky metod vyučování. Výčet vyučovacích metod by mohl obsáhnout značnou část této práce. Pro příklad jsou uvedeny alespoň některé z nich. Mezi vyučovací metody řadí: asociační metody, brainstormingové metody, činnostní učení, diferenciací výukové metody, dramatizační metody, frontální výuku, integrovanou tematickou výuku, kognitivní metody, komunikační metody, konstruktivistické metody, kooperativní učení, metody práce s textem, tvůrčího psaní, vzájemného učení, myšlenkovou mapu, problémové výukové metody, metody alternativního vzdělávání a v neposlední řadě projektové metody, které je tato práce věnována.²⁷

3.4 METODA PROJEKTOVÉHO VYUČOVÁNÍ. HISTORIE A VÝVOJ PROJEKTOVÉ METODY A JEJÍ UPLATNĚNÍ V PROSTŘEDÍ ČESKÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Jednou z vyučovacích metod, které může pedagog ve své praxi využívat je metoda projektového vyučování. I když je s touto metodou pracováno v oblasti vzdělávání již od počátku 20. st.²⁸, tak mezi laickou veřejností není zatím úplně považována za metodou rovnoprávnou s jinými vyučovacími metodami, na které je veřejnost zvyklá. Bere se spíše jako forma odpočinková, hravá, nepřesně vykazující

²⁶ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7. s. 577.

²⁷ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

²⁸ DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1620-9.

výsledky dosaženého cíle – myšleno naučení žáků učiva. Smýšlení některých rodičů, požadavky kladené MŠMT, poptávka na trhu práce, ale i ona změna a zavedený způsob distanční výuky, který trval s přestávkami déle než rok a není vyloučeno, že se bude opět opakovat, to vše by mělo školy vést k využívání nejen projektové metody, ale i další výukové metody otevřeny a měly by se dále rozvíjet a aplikovat v daleko větší míře.

Historie projektové metody se váže k počátku 20. st. v USA. Tamější společnost a požadavky otevřely cestu k tzv. progresivní výchově, jež se začala rozvíjet od 70. let 19. st. a opírala se o myšlenky J. J. Rousseau, J. J. Pestalozziho a F. Fröbela.²⁹ Uher je ve své publikaci z r. 1930 formuluje takto. „Učte děti věcem, jež mají být konány, tím, že jim je dáváte dělat.“ Americký progresivismus měl nahradit striktní disciplínu, pasivní učení a tupý dril.³⁰ Mezi hlavní představitele pragmatické pedagogiky se řadí John Dewey a jeho stoupenec William Heard Kilpatrick. Dewey ve stručnosti chce, aby bylo vyučování postaveno na tělesné práci, skutečném výkonu a výrobě nějakého díla založeného na zájmech a činnostech dětí.³¹ Tím se naučí řešit praktické otázky a úkoly z běžného života. Kilpatrick navazuje a vychází z Deweyova řešení problémů. Na tom vymezil projektovou metodu. Tu však staví jako prostředek k výchově charakteru a osobnosti, ne jako metodu rozvíjení poznatků.³² I další američtí autoři zpracovávali různá pojetí projektového vyučování. Výstižně je charakterizuje ve své publikaci *Projektové vyučování v české škole* autorka Markéta Dvořáková.³³

V československém prostředí 1. republiky dochází ve 30. letech 20. st. ke kritice herbartovské školy a zároveň v této době začala do Evropy pronikat progresivní výchova z USA. Navazuje na propojení školy s běžným životem a do pedagogické praxe je uváděna a prověřována v tzv. pokusných reformních školách, ve kterých šlo o podporu samostatnosti a iniciativy dětí. V těchto školách docházelo k propojení různých typů pedagogik jako např. daltonského plánu, samoučení, problémového a projektového

²⁹ DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1620-9. s. 9.

³⁰ Tamtéž.s.10.

³¹ Tamtéž.s.11.

³² Tamtéž.s.13.

³³ DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1620-9.

vyučování.³⁴ Vznikají činné nebo pracovní či produkční školy. Ty se v pedagogických principech lišily, ale všechny praktikovaly projektové vyučování.³⁵

Projektovým vyučováním se v období před 2. světovou válkou zabýval Antonín Grác, jež působil v pokusné měšťanské škole ve Zlíně. Dále pak Příhoda, Vrána, Kriebel nebo Rottová v pokusné škole v Michli. Zajímavé ukázky pracovních listů, stavby projektů a články uvádí ve své publikaci již výše zmíněná Markéta Dvořáková.³⁶

Tyto pedagogické inovace, které se dařilo praktikovat a rozvíjet, však přerušila 2. světová válka a hned po ní na dlouhá léta období komunistického režimu, jež v žádném případě nepřijímal buržoazní přežitky z dob minulých. Pro československé školství se hlavním a největším vzorem stal Sovětský svaz.

Po roce 1989 a pádu komunistického režimu se situace mění. Dochází ke změnám. Ty se ve školách zabíhají a otevírají znovu cesty, které byly již v minulosti vyšlápnuté. Některé školy využívají této situace více a jiné méně. „V posledních letech se učební projekty po dlouhé odmlce vracejí a spolu s nimi a prostřednictvím nich ...i diskuse o podstatě školy, podstatě vzdělávání, jeho základních principech. Bazální podoba učebních projektů zůstala stejná tak, jak je popisována ve 20. – 30. letech. Změnily se jen podmínky, ve kterých jsou projekty uplatňovány, a také vědění o učební činnosti dětí a dospívajících.“ Výše uvedená pasáž překlápí problematiku projektového vyučování do současnosti.³⁷

3.5 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU A JEHO PŘÍPRAVA

Projektová výuka má jako každá jiná vyučovací metoda jistá kritéria, která by se měla standardně dodržovat, aby bylo dosaženo kýženého výsledku a efektu motivace pro další vzdělávání. Mezi hlavní a nejdůležitější činitele patří žákova odpovědnost, kreativita a samostatnost.³⁸ Na začátku projektu, který je navržen samotnými žáky,

³⁴ DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1620-9. s. 30.

³⁵ Tamtéž. s.30.

³⁶ DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1620-9

³⁷ VALENTA, Josef. *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 8.

³⁸ Úvod do projektové výuky nejen na dálku [online]. [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-wfValEEYk4>

učitelem nebo potřebami jinými, by měla zaznít důležitá kritéria a otázky: Jaký projekt volím a proč? Jaké jsou cíle nebo čeho chci dosáhnout? Co bude produktem projektu? Jaký bude postup řešení? Jak bude projekt prezentován? Jak bude projekt hodnocen? Toto jsou základní pilíře stavby projektu. Hlavní role ve zpracovávání určitého projektového tématu je na žákovi samotném nebo na skupině žáků, podle toho, jak je zadán. Žák obecně přebírá odpovědnost, rozvíjí své pracovní a studijní návyky, učí se trpělivosti. Pokud pracuje ve skupině, tak rozvíjí své kompetence sociální. Spolupracuje s ostatními, hledá kompromisy, přijímá i rozdává kritiku ať už pozitivní, či negativní. Učitel sice stojí tak trochu v pozadí, ale sehrává velmi důležitou roli. Roli konzultanta, poradce. Podporuje, pomáhá a naviguje. Stává se žákům partnerem s životní zkušeností a didaktickými znalostmi. Může připravovat nebo doporučovat témata. Hlavně u starších žáků, kdy dochází k užití projektové metody při probíraném učivu, poznání nebo ukotvení učiva.³⁹

Při zadávání projektu nebo projektového úkolu je nutné vytyčení cílů, kterých by mělo být dosaženo, zadání hlavního tématu a určení, jakými směry by měly vést cesty k závěrečnému výsledku. S tím souvisí i určení časového limitu, ve které se žáci budou pohybovat. Projekt může být krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý. Může tedy trvat hodinu, několik vyučovacích hodin, den, několik dnů, týden, měsíc nebo může probíhat celý školní rok. Může to být práce školní, domácí (ta se uplatnila zejména v době distanční výuky v době pandemie) a mimoškolní. Ke zpracování daných projektů se nabízí nepřehledné množství možností. Tyto možnosti by měli žáci ideálně znát z předchozí výuky a při své práci „tzv. sáhnout do šuplíku“ a vybrat si nejideálnější formu pro zpracování. Ale k tomu je potřeba výše uvedená předchozí zkušenost. Na řadu přichází učitel ve své pozici konzultanta, poradce atd. a jako dobrý didaktik a praktik by měl mít právě i on svůj šuplík nápadů a z něj žákům nabídnout variace možností. Přichází volba výsledného produktu projektu. Typ produktu formou plakátu, na kterém jsou nalepené obrázky a informace, jež byly většinou závěrečným produktem v době, kdy se v prostředí českých škol s projektovou metodou začínalo, je samozřejmě také možností, ale tak jako se mění vše kolem nás, tak se mění i možnosti nových nápadů a inovací. Kreativně se meze nekladou. Pro příklad mohou být použity produkty typu: „kniha do

³⁹ Úvod do projektové výuky nejen na dálku [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-wfVajEEYk4>

klína“ lapbook⁴⁰, Sketchnoting – hádací kartičky, hry...⁴¹, E- Booky⁴², infografika⁴³, cestovatelský deník, audio nebo video záznam – formou dokumentu, natáčení videí a vkládání do internetového kanálu YouTube, desková hra, fotoreport, výstava, happening atd.

Jako další krok by měla následovat otázka, jak bude žák nebo skupina postupovat. Opět záleží na kreativitě a zkušenostech žáků, ale také na motivaci ze strany učitele. Jak udělat to, aby si na postup práce přišli žáci sami, může být výzvou pro učitele i samotné žáky. Ať už bude postup jakýkoli. Zde, jakož i v průběhu celého projektu, může docházet k chybám. Chyba je nedílnou součástí vzdělávacího procesu. „Analýza chyby vede k hlubší zkušenosti, díky které si děti daleko lépe pamatují dané poznatky. Chyby využíváme jako prostředek k učení. Podporujeme děti, aby si chyby našly samy, a učíme je vysvětlovat, proč chybu udělaly.“⁴⁴ Takto výstižně charakterizuje chybu úvodní stránka blogu, který se plně věnuje Hejného matematické metodě. Hejného metoda by mohla být také ve výčtu výše uvedených metod a také nástrojem při projektové výuce. Učitelovo monitorování chyb je důležité, stejně tak jako odhadnutí vhodného okamžiku a nasměrování žáka, jak s chybou pracovat. Žáci by měli vyřešit, jak bude jejich práce prezentována. Samozřejmě s přihlédnutím k tématu, jeho obsahu, velikosti, koncepci. Ne vždy musí být projekt prezentován veřejnosti mimo třídní skupinu. Tyto prezentace bývají efektní, ale při častém opakování ztrácejí na svém významu a stávají se tak běžnými a nudnými pro autory i okolí. Po odprezentování přichází na řadu velmi důležitá složka, kterou je hodnocení. V hodnocení je samozřejmě počítáno i s autoevaluací zúčastněných. Práce na autoevaluaci je rovněž dlouhodobějším úkolem a postupně se vyvíjejícím prostředkem. U sebehodnocení a hodnocení by měla být dopředu nastavena pravidla a způsob, jakým se bude hodnotit. Posloužit mohou například otázky typu: Fungovala práce nebo spolupráce tak, jak bylo očekáváno? Došlo zpracováním k novým poznatkům? Jaká je spokojenost s celkovým výsledkem? Důležité je také zhodnocení efektivity projektu. Může být projekt znovu použit? Co by se dalo změnit? Hodnocení

⁴⁰ Lapbook-co to je a jak se tvoří [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://zakatedrou.cz/?p=1033>

⁴¹ Sketchnoting aneb tvorba vizuálních poznámek [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.studenta.cz/work/studium/sketchnoting-aneb-tvorba-vizualnich-poznamek/r~775f596e381c11e88560ac1f6b220ee8/>

⁴² Vytvářet, číst, publikovat [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://bookcreator.com/>

⁴³ Co budeme navrhovat [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: https://www.canva.com/cs_cz/

⁴⁴ Práce s chybou [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.h-mat.cz/principy/prace-s-chybou>

může probíhat několika způsoby a formami. Např. tabulkou, schématem, dotazníkem, diskusí.⁴⁵ U projektového vyučování se přímo nabízí hodnocení formativní.⁴⁶

Projektové téma, které vzniká na základě vize učitele nebo žáků, bývá přesně našroubováno pro potřeby ve vyučovacím procesu. Alternativou volně vznikajících projektů mohou být i projekty tzv. hotové, které může pedagog pro své speciální potřeby vyhledat. Tyto projekty mohou sloužit jako inspirace nebo mohou být např. na speciální kontroverzní témata vyhledávána. Propracované přípravy nabízí např. internetový portál Jeden svět na školách, který v době distanční výuky plně otevřel své materiály školám a žákům.⁴⁷ Jiným zdrojem mohou být webové stránky Asociace Občankáři, která přináší i řadu možností dalšího vzdělávání učitelů.⁴⁸

3.6 MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY NA ZŠ OBECNĚ A MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY V PROJEKTECH

Stávajícím trendem v oblasti základního vzdělávání jsou snahy o propojování různých předmětů a využívání mezipředmětových vztahů pro uchopení učiva v souvislostech. Jelikož je v současné době stávající RVP, z něhož vycházejí ŠVP, před dlouho očekávanou revizí, tak se dá očekávat, že hlubší propojování učebních obsahů je jednou z priorit a odrazí se v nové koncepci.

Vzdělávací obsah výchovy k občanství je tak široký, že jej lze propojovat a uplatňovat v široké škále dalších vzdělávacích obsahů. Přímo linii k propojování utváří s dějepisem, kde se přímo střetává ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost.⁴⁹ Dále pak s dalšími obory jako jsou zeměpis, výchova ke zdraví, politologickou, osobnostní a sociální dimenzi. Jak je uvedeno v publikaci Pomáháme při tvorbě školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství „Mezioborové souvislosti a vazby Výchovy k občanství s ostatními vzdělávacími obory vymezenými v RVP ZV lze

⁴⁵ Úvod do projektové výuky nejen na dálku [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-wfValEEYk4>

⁴⁶ PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.

⁴⁷ JSNS.cz. [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/>

⁴⁸ Vzdělávací materiály [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: https://www.obcankari.cz/edukacni-materialy/?%5B0%5D=field_obory%3A6

⁴⁹ HRACHOVCOVÁ, Marie, Viola HORSKÁ a Jan ZOUHAR. *Pomáháme při tvorbě školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Úvaly: Albra, 2007. ISBN 978-80-7361-036-4. s. 19–23.

využívat ve všech případech, kdy se to jeví jako vhodné a potřebné.“ Pro zainteresované pedagogy a vhodné školní podmínky je jistě toto samozřejmá záležitost a je snaha ji uplatňovat v běžné praxi.

Mezipředmětové projekty jsou v dnešní době již nedílnou součástí vyučovacího procesu. Podle ŠVP se více či méně aplikují. To, aby jejich zařazení do výuky bylo přínosné, stojí na několika faktorech. Podmínky pro realizaci mezipředmětových projektů musí být naplněny. Nejde zde snad v úplném prvopočátku příprav o zázemí materiální, finanční atd., ale spíše jde o připravenost a ochotu pedagogů spolupracovat. Společně tvořit a podílet se na celkové koncepci. Svižně reagovat na podněty od žáků, veřejnosti a na prostředí. Neuzavírat se pouze do ulity své aprobace, ale být otevřeni přijímat nové nápady a výzvy. Neustále se vzdělávat nejen ve svém oboru. Neuspokojovat se myšlenkou, že to nějak funguje. Přijímat jakoukoli kritiku, připomínky kolegů a vedení školy. Nebýt sebestředný. To vše může být motivací pro vznik mezipředmětových projektů. Vytvořením příjemného klimatu ve sborovně školy se jistě pracuje daleko lépe a efektivněji. S tímto základem je také daleko jednodušší získat další zázemí. Jak bylo uvedeno výše, jedná se především o finanční a materiální zabezpečení. To se celkem bezproblémově dá řešit např. využitím podpory z tzv. Šablon. V minulosti Šablony I., II. Momentálně z výzvy Šablony III.⁵⁰ Je to jedna z možností. Dalšími možnostmi mohou být spolupráce se zřizovatelem školy, tj. obcí, místními organizacemi, rodiči a širokou veřejností. Nejdůležitější však stále zůstává motivace.

3.7 REVIZE RVP 2024 A STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR DO ROKU 2030+

Několikrát zmiňovaná revize RVP, která právě probíhá, začíná svoji pilotáž a v brzké době se stane nedílnou součástí všech škol. Revize ukáže, jak je naše pedagogická veřejnost připravena na změny a inovace, které jsou nedílnou součástí požadavků moderní a neustále se vyvíjející společnosti. Zda se školy sily s předchozím RVP a jsou schopné přinést po předchozích zkušenostech do svých nově přepracovaných

⁵⁰ Výzva šablony III. [online]. [cit. 2021-06-18]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/aktualita/vyzva-sablony-iii.htm>

ŠVP změny a novinky. Jak s nimi budou zacházet a pracovat. Jaký přínos to bude mít pro nastupující generaci občanů České republiky.

Nová strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030 + byla schválena vládou ČR 19. 10. 2020. Tato nová strategie si klade za cíl dosažení dvou vytyčených strategických cílů: 1. Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život. 2. Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů. A udává pět strategických linií: 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání 3: Podpora pedagogických pracovníků 4: Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability⁵¹

„Ministerstvo chce zmodernizovat, vybavit a metodicky vést školy, zavést digitální technologie a podpořit inovace, provzdušnit objem učiva a realizovat nové metody přípravy a hodnocení žáků tak, aby získali znalosti, dovednosti a postoje využitelné v osobním, profesním i občansky zodpovědném životě. V rámci intervencí se ministerstvo chce také zásadním způsobem věnovat přípravě nových a podpoře stávajících pedagogů, profesionalizaci ředitelů škol nebo snížení administrativní zátěže škol. Na všech těchto tématech se shodla odborná i široká veřejnost, která se do přípravy strategie zapojila.“⁵²

3.8 PŘÍNOS PROJEKTOVÉHO VYUČOVÁNÍ

Zařazení projektové metody do běžné výuky přináší řadu možností, jak výuku nejen zpestřit a inovovat, ale také naprosto přirozenou a nenásilnou formou žákům předkládat různá témata a zajistit tak splnění očekávaných výstupů, rozvíjení klíčových kompetencí a začlenění průřezových témat daných RVP. Při práci na jakémkoli projektu se očekává, že žák nebo skupina žáků naplní tzv. čtyři základní kroky, kterými jsou: záměr, plán, provedení, hodnocení.⁵³ Kvalitním splněním těchto čtyř kroků je dosaženo

⁵¹ Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ [online]. [cit. 2021-06-19]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/brozura_S2030_ISBN-3.pdf

⁵² Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ [online]. [cit. 2021-06-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

⁵³ VALENTA, Josef. *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 6.

uplatněním zmiňovaných klíčových kompetencí v běžné praxi. Společně s tím pak naplněním obsahu učiva dané látky. Než dojde k dosažení kýženého výsledku, je nutno počítat s úskalími, která mohou přijít. Do toho samozřejmě patří i práce s chybami, jejich pochopením a opravením, což je další nadstavbou projektové výuky. Pro celkový přehled přínosu projektového vyučování uvedu přednosti, které ve své publikaci *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou* uvedl autor Josef Valenta. Patří mezi ně: Motivační síla. Blízkost logice životní reality, jež je přirozená tím, že vede k užitečným efektům. Zaměstnává a formuje celou osobnost. Umožňuje kvalitativní diferenciaci a individualizaci ve vyučování. Učí spolupracovat. Učí diskutovat a formulovat názory. Učí řešit problémy. Učí tvořit, podněcuje intuici a fantazii. Učí hledat informace a pracovat s nimi. Má mravní dimenzi (vnitřní kázeň, odpovědnost, toleranci, etika vedoucího a vedeného).⁵⁴

Vše, co bylo výše uvedeno vysvětluje, proč je projektové vyučování prospěšné a zásadní pro výuku na ZŠ a proč by mělo být jeho běžnou součástí.

⁵⁴ VALENTA, Josef. *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 7.

4 PILOTÁŽE MEZIPŘEDMĚTOVÝCH PROJEKTŮ NA ZŠ K. J. ERBENA A MŠ KORÁLKA

MILETÍN

Pilotáže některých svých a žákovských (ty, které vzešly z nápadů a iniciativy žáků) projektů jsem realizovala na ZŠ K. J. Erbena v Miletíně, kde momentálně pracuji. Na této ZŠ působím jako pedagožka 10 let, což mi umožňuje reagovat na prostředí školy zasazené do malého města se svým historickým zázemím, potřebami a problémy. Na sestavu žáků z různorodého rodinného a sociálního zázemí. Na jejich vzdělávací potřeby a schopnosti. Velkým plusem k realizaci projektů mi byla zkušenost a znalost prostředí. A také to, že styl mého vyučování je otevřen začleňováním různých výukových metod vedoucích k rozvíjení klíčových kompetencí. Nevyjímá častou spolupráci s ostatními kolegy s důrazem na mezipředmětové propojování učebních obsahů. V práci na pilotovaných projektech mi byli kolegové nápomocni a podíleli se na některých realizacích. Také spolupráce a pochopení ze strany rodičů přispěla a přispívá k dobrým vztahům a mnohdy i pomoci, která je pro vzdělávání žáků přínosem.

Při prvotních dřívějších pokusech jsem pochopila, že práce na projektu, pokud na ni žáci nejsou zvyklí, není zcela jednoduchá a je potřeba si tzv. „připravit půdu“. Proto jsem zvolila postupnou taktiku, při níž jsem žáky motivovala a naváděla je k samostatnější práci. To, že měli jakési vodítko, jim pomohlo se nenásilně dostat k aktivní účasti. Postupně se naučili pracovat téměř sami a já jsem se stala průvodkyní a poradkyní. Důležitým prvkem se stalo i sebehodnocení a hodnocení. Žáci se otevřeli diskusi a přijali pozitivní i negativní kritiku, což považuji za velmi důležité.

Při prvotním plánu vize začlenění projektů do výuky jsem zohledňovala několik předem daných kritérií. V první řadě to byl můj pracovní úvazek. Tedy prostor, kdy mohlo k realizacím dojít. Ten byl po dohodě s vedením školy sestaven tak, abych vyučovala OV ve všech ročnících druhého stupně. Moje nadřízené, paní ředitelka a její zástupkyně, mi v pilotáži projektů daly volnou ruku, ale musela jsem si předem rozmyslet moje návrhy s vazbou na ŠVP a zařazení průřezových témat, která jsou začleněna v ŠVP ZŠ K. J. Erbena a MŠ Korálka, a tato témata vložit do ročních tematických plánů pro každý ročník. Aby byla naplněna představa zařazení projektů do všech ročníků, musela jsem konstruktivně rozmyslet v první řadě to, aby korespondovala s obsahem učiva a posléze s vhodností

zvolení průřezového tématu k danému věku žáků. Podle toho jsem dále vybírala z nápadů, které mi vyvstávaly. Při tomto výběru jsem zohlednila propojenost s ostatními předměty a zvažovala spolupráci. Pro tu jsem si vybírala kolegy a kolegyně s aprobacemi, se kterými témata úzce souvisela, a rovněž jsem brala v potaz, jak se mi s nimi spolupracuje. Nejčastěji jsem spolupracovala s kolegou, jenž má ve své aprobaci D, Z. Jak jsem výše uvedla, vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory výhradně společenskovední povahy, kterými jsou Výchova k občanství a Dějepis. Tedy spolupráce mezi těmito předměty se přímo nabízí a je ku prospěchu. Dále jsem spolupracovala téměř se všemi kolegy, kteří vyučují na II. stupni naší ZŠ. Jsou to učitelé s aprobacemi ČJ, AJ, NJ, M, INF, TV, PČ, HV. VV je mým dalším oborem, tudíž spolupráci neuvádím, ale v projektech bylo estetické, motorické a smyslové zapojení hojně využíváno, proto zmínka k vázanosti na vyučovací předmět. Tak jako se žáci setkávají ve třídě s různými osobnostmi a učí se s nimi spolupracovat, tak jsem při své práci spolupracovala i já. S některými kolegy a kolegyněmi na nadstandardní úrovni, lehce a s porozuměním, s jinými složitěji kvůli odlišnosti názorů a přístupu ke vzdělávání a chodu vyučovacího procesu. Rozhodně ale vždy s dobrým výsledkem. Mezi klady realizací projektů patří i to, že mnohdy jsou osobnosti učitelů při běžném vyučování u žáků nějakým způsobem zapsáni, mají u nich zafixované určité způsoby stylů výuky, hodnocení a chování. Při projektovém vyučování se mnohdy může osobnost učitele projevit zcela odlišným způsobem a žáci tak mají možnost poznat ho i z jiné stránky. Stejně je to i u žáků. Nejsou svázáni klasickou výukou a mohou se zapojit do práce úplně jinak, což je pro obě strany přínosné. Zcela jistě vnímají žáci i spolupráci mezi učiteli a i to jim může být příkladem.

Níže uvedené pilotáže projektů jsem řadila podle časové náročnosti. Forma textu je u každého projektu jiná. Odrazily se v něm moje osobní zkušenost a potřeby příprav k daným projektům. Pro ukázkou jsem i ve stručné podobě uvedla projekt, jak bylo výše zmíněno „již hotový“, připravený ke stažení na internetu. Jako poslední pilotovaný uvádím projekt Milion, který u nás na ZŠ K. J. Erbena proběhl online formou a zároveň byl nejdelší, jež jsem v rámci mezipředmětových vztahů s OV iniciovala a pilotovala. Je uveden i s ilustrativním výstupem jedné skupiny žáku. Tento výstup nebyl nijak opravován (gramaticky, graficky) a může tak být ukazatelem, jak si žáci stojí nejen v zainteresovaných předmětech, ale i celkově ve zpracování tak obsáhlého tématu.

Mimo tyto projekty jsem realizovala i další, které se váží k předmětům VV a D. Ty však nejsou vztyčné pro tuto práci, ale pro moji praxi ano, a proto se o nich zmiňuji. Jako poslední uvedu nástin zatím nerealizovaného projektu. Prvotní přípravu, která bude vyžadovat hlubší zpracování.

4.1 TIBET – PROJEKTOVÝ ÚKOL

Projektový úkol Tibet byl inspirován Mezinárodní kampaní Vlajka pro Tibet, která probíhá každý rok 10. března v den výroční povstání Tibeťanů proti čínské okupaci Tibetu. Při povstání v roce 1959 zemřelo více než 80 000 Tibeťanů, statisíce Tibeťanů zemřely v následujících letech ve vězeních, pracovních táborech nebo v důsledku hladomoru.⁵⁵ Kontroverzní téma je příkladem jedním z mnoha. Ale právě s tímto tématem, přesněji řečeno jeho atributem, se žáci naší školy setkávají v období března při své každodenní cestě do školy. Tibetská vlajka je pravidelně vyvěšována na radnici města. Důležité také je, že mohlo být přímo navázáno na průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Nabídlo zpracování z hlediska lidského, národnostního, historického, geografického, demografického aj. Výukovým cílem projektu bylo stejně jako je cílem organizované kampaně poukázat na dlouhodobé porušování lidských práv v Tibetu.⁵⁶ Seznámení se s lidskými právy, pochopení, dodržování lidských práv a jejich zakotvení v Ústavách. Jejich smysl. A také to, že standardní pojetí není vždy dodržováno. Porovnání vládních režimů. Rozdíl mezi demokracií a totalitou. Strategickým cílem bylo naplnění očekávaných výstupů VO-9-1-05 - kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí. A VO-9-1-06 - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může

⁵⁵ Vlajka pro Tibet [online]. [cit. 2021-06-30]. Dostupné z: <https://www.horydoly.cz/cestovatele/dnes-vlajka-pro-tibet-2021-0.html>

⁵⁶ Vlajka pro Tibet [online]. [cit. 2021-06-30]. Dostupné z: <https://www.horydoly.cz/cestovatele/dnes-vlajka-pro-tibet-2021-0.html>

v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu.⁵⁷

Projekt byl realizován v mezipředmětovém vztahu OV, D a Z. Probíhal nezávisle, ale současně ve třech dnech v 7., 8., 9. ročníku online formou z důvodu distanční výuky. Projekt jsem vedla společně s kolegou, jehož aprobace je v předmětech D a Z. Prostředí platformy Teams nám umožnilo společné představení projektu, úvodní motivaci, možnost konzultací i závěrečné představení, shrnutí a hodnocení se všemi zúčastněnými třídními kolektivy najednou. K této diskusi byli na bázi dobrovolnosti přizváni také žáci 6. ročníku, pro které měla být jakýmsi vzhledem do problematiky a představením spolupráce, jež proběhla mezi skupinami.

Časová dotaze – 4 vyučovací hodiny

Forma – skupinová podle výběru žáků

Zadání projektu (jak bylo sděleno žákům):

Podle svého uvážení se žáci měli rozdělit 6 skupin po 2–3 žácích. Posléze jim bylo představeno téma následujícím způsobem:

„Dnes je významné výročí, které se váže k prostoru pohoří ve střední Asii. Tuší někdo z vás, o co se jedná? Dáme vám malou nápovědu (vlajka). Víte, o které území se jedná? Co se tam stalo? Co se tam děje? Tak se na to dnes podíváte ve tříhodinovém bloku. Použijte materiály, jaké uznáte za vhodné. Vzhledem k tomu, že se jedná o živou záležitost, ve které je zapojena i jedna z předních světových velmocí, můžete očekávat i dezinformace a propagandu. Buďte tedy obezřetní a své zdroje pro jistotu kontrolujte s dalšími. Rozhodně je však uvádějte! Může to být důležité. I zdroj, o kterém tušíme, že je propagandou (zatajuje důležité skutečnosti), může být cenným zdrojem informací – informací o tom, jak taková propaganda funguje. Ale to je trochu vyšší level práce. Jako základ vám doporučujeme použít prezentaci ze spolku Lungta, který se situací v Tibetu dlouhodobě zabývá. Kapitola „Tibet – nejpálčivější problémy současnosti“. Odkaz: <https://www.lungta.cz/projekty/vlajka-pro-tibet/pro-skoly/>.“

Výše uvedeným textem byl projekt žákům představen a návodnými otázkami byli nasměrování k cíli. Dále jim byla připomenuta základní pravidla – body jichž je dobré se

⁵⁷ Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2021-06-30]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/RVP%20ZV%202017%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/RVP%20ZV%202017%20(1).pdf)

při stavbě projektu držet. Byli seznámeni s tím, že výsledky své práce budou skupiny představovat ostatním mladším i starším spolužákům a pokud se budou výsledky práce opakovat, že by měli být připraveni doplňovat, diskutovat a polemizovat na základě získaných informací.

Výsledky projektu byly prezentovány, tak jak bylo avizováno. Některé skupiny, jelikož se do nich žáci zařadili sami, podali výkon nad očekávání. Jiné skupiny díky svému složení podaly výsledky průměrné a u některých bylo znát, že téma bylo náročné a hůře zpracovatelné. Přínosem bylo osvětlení problematiky od skupin spolužáků, které se svého úkolu zhostily nadprůměrně a dokázaly ostatním podat své výsledky očima vrstevníků.

Hodnocení bylo provedeno slovně. Hned po výstupu byly vyzdviženy klady, záporny, přínos práce. Později po domluvě učitelů dostali žáci hlubší slovní hodnocení.

K naplnění úvodních cílů tohoto projektu došlo s drobnými nedostatky. Hlavním problémem byla složitost tématu. Pro některé žáky těžce uchopitelná, jelikož na vyhledávání a pochopení souvislostí nebyl dostatek času.

4.2 **PROJEKT 17. LISTOPAD – 30 LET POTÉ**

Časová dotace – 2 dny

Forma – celoškolská, skupinová

Cíl projektu –

Cílem projektu bylo připomenout dobu, které se bezprostředně týkalo datum výročí Sametové revoluce. Mladším žákům mělo být téma nenásilnou formou představeno tak, aby porozuměli významu státního svátku Boje studentů za svobodu. U starších žáků mělo být dosaženo očekávaných výstupů: VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky, VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů a zpracování průřezového tématu Výchova demokratického občana.

Realizace projektu:

K příležitosti třicátého výročí pádu totality byl na základě domluvy všech vyučujících ZŠ K. J. Erbena uspořádán dvoudenní celoškolský projekt. Hlavním iniciátorem

projektu byl kolega s aprobační D a Z, kterému jsem byla v přípravách nápomocna. Aby mohlo dojít k jeho realizaci, bylo potřeba připravit strukturu a organizaci. Žáci byli rozděleni podle věku do dvou hlavních skupin (I. a II. st.) V rámci těchto skupin spolupracovali žáci napříč jednotlivými ročníky. Vyučující si na základě předložené osnovy připravili podklady pro různá témata a žáci si vybrali čtyři taková, která je zaujala. Každý tedy pracoval a objevoval trochu něco jiného, např.: téma železné opony, emigrace, 17. listopad roku 1939, výroba transparentů a jejich záměr, volby v demokratické společnosti a v totalitním režimu atd. Ti nejmladší vyráběli z krepového papíru karafiáty, skládali puzzle s dobovou tematikou nebo vytvářeli tzv. „Železnou oponu“, plakáty. Zpracování témat pro žáky prvního stupně si vzaly za své učitelky, které v těchto ročnících vyučují. Zvolily práci přiměřenou věku, schopnostem a vědomostem žáků.

Každý z žáků druhého stupně během dvou dnů prošel 4 stanoviště, kde se na základě různých aktivit, které byly vyvozeny z indicií, naučil pochopit a odlišit projevy demokratického a totalitního způsobu vlády.

Celá akce vyvrcholila závěrečným průvodem po Miletíně, kde byl vzbuzen mírný rozruch, když velká skupina „demonstrujících“ nesla vlastnoruční repliky dobových transparentů a zvonila klíči. Spontánně byla zazpívána píseň Náměšť písničkáře Jaroslava Hutky, jež byla odhalena vlastním badáním žáků. Úplnou tečku za projektem jsme udělali společně s dětmi a jejich rodiči, kteří se přišli podívat na výstupy z projektu – místnost vyzdobenou v duchu socialismu, panely s žakovskými pracemi. Aby se nezapomnělo nejen na projekt, ale i na změny, které proběhly, vlastnoručně jsme vytvořili velký keramický reliéf, ve kterém každý z žáků a pracovníků školy zanechal otisk klíče. Reliéf nyní zdobí interiér školy a připomíná vydařenou akci.

Hodnocení žáků I. stupně provedly třídní učitelky jednotlivých ročníků adekvátně k věku praktikujících. U žáků II. stupně se výsledky práce hodnotily ihned po ukončení a prezentaci. Velký důraz byl kladen na sebehodnocení jednotlivých skupin s připomínkami ostatních. Učitelé zde působili jako „moderátoři“. Nebyli v roli hodnotitelů. Pro obě strany to byla zajímavá a kladně hodnocená zkušenost.

Vytyčených cílů u starších žáků bylo dosaženo nadprůměrně. Bylo to díky rozmanitosti dílčích částí, na jejímž základě žáci mohli stavět a nabitě znalosti uplatnit. Celý projekt byl velmi efektní až teatrální, pro žáky a rodiče přitažlivý a zapamatovatelný.

Výše uvedené očekávané výstupy byly naplněny u většiny žáků. U cca 10 procent žáků bylo dosaženo alespoň minimálních doporučených úrovní očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření, které mají tito žáci ve svých podpůrných opatřeních doporučených pedagogicko-psychologickou poradnou.

4.3 PROJEKT JAPONSKO 1

Časová dotace – 8-10 vyuč. hod. a domácí příprava

Forma - skupinová, žáci 7. třídy

Cíl projektu –

cílem projektu bylo seznámení žáků s cizí kulturou. Vyzkoušet si zorganizovat slavnostní odpoledne, učit se spolupráci a získávat informace. Což je ve své podstatě naplňování klíčových kompetencí: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální a pracovní a částečně splnění průřezových témat: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova.

Realizace projektu -

v projektu se uplatnily mezipředmětové vztahy předmětů OV, Z, D, VV, ICT, ČJ, TV, PČ. Úvodní motivací byla přednáška vedená odborníkem z praxe – člověk žijící a pracující v Japonsku. Následně byla vytvořena myšlenková mapa – co jsme se dozvěděli z úst odborníka. Co nás zaujalo. Co nás ještě více zajímá. Na co dalšího jsme si vzpomněli? Po vytvoření společné myšlenkové mapy si žáci ve skupinkách domluvili, které téma je zaujalo a chtěli by jej zpracovat. Během týdne si shromažďovali informace, materiály, pomůcky a informovali učitele, jaké požadavky na něj mají (zabezpečení pomůcek, dokumentů, materiálů atp.) Předpokládalo se, že si žáci vyberou některá z těchto stěžejních témat týkajících se Japonska: např. zeměpis Japonska, historie, kaligrafie, origami, móda - účesy a líčení, kuchyně – čaj a Sushi, sport – Sumo, Karate, životní styl – zdravý životní styl, pěstování bonsaí, japonské zahrady atd. Žáci zcela pohlcení tématem si během přestávek a ve svém volném čase vytvořili plakátek a pozvánky pro spolužáky, rodiče a veřejnost. V předem určený den si žáci přinesli vše, co získali. Na vyučujícím bylo zajištění požadavků od žáků a dalších nadstandardních pomůcek. Skupinky se následně zabývaly tématem, které si vybraly, tři vyučovací hodiny.

Poté se sešli žáci celé třídy a společně se domluvili na scénáři pro odpoledne, kdy měli své znalosti, dovednosti a výstupy předvést ostatním spolužákům, rodičům a široké veřejnosti. Připravili si dvouhodinový program, při němž měl každý svůj úkol, který plnil a za který si nesl plnou odpovědnost.

Výstupem byla přehlídka Japonska a jeho kultury, ukázky bonsajů, představení karatistů. Obecenstvo mělo možnost vyzkoušet si skládání origami a psaní kaligrafických znaků. K navození příjemné atmosféry přispěla příprava japonských pochoutek.

Stěžejní cíl, poznat odlišnost japonské kultury a její významné a charakteristické prvky, na který byl celý projekt zaměřen, byl dosažen v komorní atmosféře jedné třídy. Rovněž byly naplněny některé cíle týkající se průřezových témat Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Multikulturní výchova. Žáci zaznamenali velkou odlišnost mezi kulturami vázanou na historické souvislosti, geografická specifika, etnicitu, ale rovněž poukazovali na globální propojenost světa se svými pozitivy i negativy. Závěrečný den, kdy žáci pracovali, koordinovali a připravovali přehlídku, byl pro všechny velmi náročný. Následně ale přišlo uvědomění si dobře odvedené a oceněné práce. Z těchto prožitků si žáci odnesli velmi silný zážitek a poměrně hodně informací. Největší přidanou hodnotou však byla chuť poznávat Japonsko více.

4.4 **PROJEKT JAPONSKO 2**

Časová dotace: 10 hodin

Forma: skupinová, ročníky II. st.

Cíl projektu:

Na základě úspěšného předchozího projektu došlo k realizaci dalšího projektu na stejné téma, ale již s větším začleněním očekávaných výstupů. Cílem projektu bylo naplnění následujících výstupů: Dokáže uvést a vyhledat na mapách významné oblasti koncentrace obyvatelstva, zemědělské a průmyslové oblasti Japonska (Z). Určí, vyhledá a charakterizuje státy jednotlivých oblastí Asie (Z). Vyjmenuje, vyhledá na mapách jednotlivé kulturní a zeměpisné oblasti Asie (Z). Dále mělo dojít k tomu, aby se žáci seznámili s cizí kulturou, učili se spolupráci a získávali a zpracovávali informace. Rozvíjeli klíčové kompetence. Realizovali se v průřezových tématech Výchova k myšlení

v evropských a globálních souvislostech (OV), Multikulturní výchova (OV), Etnický původ (Z). V projektu došlo k provázanosti Ov, Z, VV, ICT, ČJ, TV a PČ.

Realizace projektu:

Zátiší s japonskou čajovou konvičkou, miskami a sypaným zeleným čajem – na základě tohoto smyslového dojmu si žáci navodili myšlenky, které je v této souvislosti napadly. Pomoci metody brainstormingu si žáci hromadně sepsali nápady, mezi nimiž byly např. znaky – kaligrafie (VV), bojová umění (TV), sopečná činnost, zemětřesení - ohrožení života a jak s ním žít (Z), japonský komiks Naruto (ČJ, VV), obyvatelstvo a sídla - problém přelidnění a stárnutí populace (Z, OV), přírodní katastrofy, jejich příčiny a důsledky včetně způsobů, jak se Japonci chrání. (Z) Velkoměsta v Japonsku (opět mapa). Porovnání např. s Evropou (Jsou tady také tak velká města? Proč ne?) Potíže, které jsou s tím spojené: doprava, odpady, zásobování, zemědělství, trávení volného času, ale třeba i pohřbívání (Z, OV), stárnutí populace - příčiny, důsledky - potíže, které to přinese (Z, OV), morálka - poslušnost, oddanost, komplikovaná pravidla společenského styku... (OV) Japonské tradice – specifické oblečení a obuv, úprava zahrad... (VV, PČ), japonská kuchyně – sushi, čaj, ryba Fugu (PČ, VKZ), japonská technika – robotizace (ICT)

Z velkého množství nápadů si žáci vybrali to, co je zaujalo (někteří překvapili tím, co už znají a s čím se setkali). Vytvořili si dvojice nebo menší skupinky. Během týdne si zjistili základní potřebné informace o vybraném tématu. Prokonzultovali s učitelem vědomostní nebo materiální zabezpečení. Projekt byl realizován v jednom vyučovacím dnu s dohledem třídních učitelů. Ostatní pedagogové se podle aprobačí střídali ve třídách tak, aby byli co nejvíce nápomocni. Výstupy projektu měly několik variant. Např. lapbooky, brožury, plakáty. Nejlépe zpracovaným výstupem se stal „japonský koutek“, který žáci vytvořili z nasbíraných materiálů, zpracovaných informací atd. Další přidanou hodnotou bylo modelování čajových misek. Avšak tato zdlouhavá činnost (modelování, sušení, pálení, glazování, pálení) přineslo výsledek až po několika týdnech, kdy mohl být čajový obřad do vlastních misek realizován. Nicméně nad čajem si žáci znovu připomněli obsah projektu a s časovým odstupem jej zhodnotili. Hodnocení bylo z jejich strany velmi kladné. Hodnotili své výkony s obdivem k sobě samým. Nejčastěji oceňovali, že se v tak krátkém čase stihli tolik dozvědět a většinu toho si stále pamatují. Na své neúspěchy a problémy, které řešili, ve většině zapomněli.

Projektem byly naplněny VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám. Při vyučování, které probíhalo projektovou formou, byly rozvíjeny všechny klíčové kompetence.

4.5 PROJEKT DEN ZEMĚ

Časová dotace: 4 vyučovací hodiny

Forma: ve dvojicích

Projektový Den Země byl realizován v 7. ročníku v rámci distanční výuky v mezipředmětové vazbě předmětů OV a Z. Je zde uveden jako zástupce příkladu projektů již vytvořených a volně přístupných široké veřejnosti. Tento projekt byl stažen z webových stránek JSNS.⁵⁸ Kde se po registraci nabízí možnost přístupu k pestré nabídce. V té jsou nabízena různá témata týkající se např. vzdělávací oblasti Člověk a společnost. Obsahují ve většině kratší či delší videoprojekci, na kterou jsou navázány úkoly zpracované v pracovních listech. Většinou obsahují více variant podle časové vytiženosti. Vše je podloženo metodikou pro učitele.

Jelikož byl tento projekt veden dvěma učiteli, bylo předem dohodnuto, jaký bude postup práce, jaký typ úloh bude žákům předložen, harmonogram výuky, prezentace výstupů a závěrečné hodnocení. Jako téma vážící se k celosvětovému Dni Země byl zvolen projekt „Děkujeme za déšť“, který vypráví silný příběh z míst, kde globální změny klimatu dávno nejsou pouhým bodem na programu škrobených summitů.⁵⁹ Byl zvolen pro naplnění VO-9-5-04 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva.⁶⁰ Cílem bylo, aby se žáci seznámili s problematikou pro ně daleké a neznámé země, která je přímo spojena s globálními problémy. Aby věděli, jaké je možné řešení problematiky. A také to, jakou souvislost to má s jejich bezprostředním okolím.

⁵⁸ JSNS.cz [online]. [cit. 2021-06-23]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/>

⁵⁹ Děkujeme za déšť. [online]. [cit. 2021-06-26]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/projekty/kdo-jiny/environmentalni-kampane/nahradni-planeta?fbclid=IwAR1hQyfbuUOxoLaw5GsMevPQy5IF45TtHhSdLRemiKFMxW8hDoz8dlSOEi8>

⁶⁰ Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2021-06-26]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/RVP%20ZV%202017%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/RVP%20ZV%202017%20(1).pdf)

Po počátečním úvodu a menší diskusi zhlédli žáci film, na který byly vázány otázky v pracovním listu. Průběh projekce byl přerušován a učitelé kladli otázky pro jednotlivé části filmu. Tímto způsobem byla snaha dosáhnout aktivní účasti žáků, která mnohdy při online výuce u některých jedinců kolísala. Po přestávce přišla na řadu prezentace výsledků, kterých se dvojice dobraly, a následná diskuse. Při této výuce byla přítomna inspektorka ČŠI, která v tomto čase na ZŠ K. J. Erbena prováděla svoji inspekční činnost. Aktivně se zapojila do diskuse, kladla otázky žákům i učitelům. Zapojila se do závěrečného hodnocení. Při hodnocení hodiny s učiteli vyzdvihla pozitiva netradiční výuky, připravenosti a pružnosti učitelů.

Vytyčeného cíle, čímž mělo být naplnění výše uvedených očekávaných výstupů, bylo dosaženo u jednotlivých dvojic odlišně. Jelikož z časové tísně nebylo možné navázat se všemi žáky hlubší rozhovor a dobrat se tak k nejasnostem. Z těchto důvodů se celkově úplně hodnotit nedá.

4.6 **PROJEKT MILION**

Časová dotace: 1 týden

Forma: skupinová

Projektový týden v rámci distanční výuky proběhl na 2. stupni ZŠ K. J. Erbena v únoru r. 2021. Občanská výchova, která byla hlavním předmětem projektu, jelikož jeho náplň měla obsahovat některé očekávané výstupy právě tohoto předmětu, byla propojena téměř se všemi ostatními předměty. Byly to M, ČJ, AJ, NJ, D, Z, FY, PŘ, VV, PČ, TV, INF. Počátek projektového týdne byl učiteli navržen tak, aby žáci pochopili problematiku práce na projektu. Proto byly záměrně vymyšleny otázky a úkoly, které měly v následujících dnech žáky směřovat a inspirovat pro samostatnou skupinovou práci. Tento postup se osvědčil, jelikož žáci si tzv. „osahali“ vytyčení cílů, postupy práce, skupinovou domluvu, rozdělení činností atd. Závěr týdne tak plně odpovídal projektovému vyučování, které bylo postaveno na samotných žácích. Učitelé zde sehráli roli poradců a kritiků v pozitivním i negativním slova smyslu.

Učitelé, kteří se projektu zúčastnili jsou ve svých oborech plně aprobováni. Celkem spolupracovalo osm pedagogů. Společně připravili základní osu celého projektu, motivaci, organizaci atd. Pro přípravy se scházeli v online konferencích. Přípravy této práce, i když časově velmi náročné, jim do distanční výuky přinesly pozitivní nádech a zpestření. Nejen v samotné práci, ale i společného setkávání se, jež bylo v době omezených kontaktů mezi lidmi velmi vítané.

Do projektu byly zařazeny všechny ročníky II. stupně 6. – 9. třída. Složení zúčastněných bylo rozmanité. Co do počtu žáku, tak i ve složení: odlišném zájmu o výuku, prospěchu, chování, specifickými vzdělávacími potřebami. Proto byli žáci po dohodě pedagogů rozděleni do vyvážených skupin tak, aby byla práce přínosná a každý jedinec si tak mohl vybrat, co je v jeho kompetencích, co zvládne a v neposlední řadě co jej zajímá a baví. V každé třídě vzniklo několik skupin, kterým byly vytvořeny v online prostředí týmy, ve kterých se spolu žáci mohli domlouvat, spolupracovat a vkládat tam své výstupy. Společně tak ve skupině trávili celý vyučovací týden. Pro kontrolu, komunikaci mezi jednotlivými skupinami, konzultace s učiteli byl vytvořen další tým. Ten rovněž posloužil jako informační kanál, žáci zde mohli porovnávat své práce a každý večer si zde mohli přečíst hodnocení jednotlivých dnů.

Celý projekt byl žákům přednesen níže uvedeným textem, který pro školu natočil na videozáznam herec Klicperova divadla v Hradci Králové Filip Richtermoc. Neznámá tvář (žádný učitel) dodala nadcházejícím činnostem nádech tajuplnosti z nového poznávání.

Hodnocení projektu bylo převedeno do imaginární měny v hodnotě milionu rupií, což jako honorář nabídl opět imaginární milionář. Žáci sbírali za své práce body, které byly na konci týdne po závěrečném vyhodnocení převedeny na české koruny, se kterými mohli žáci libovolně naložit.

Cílem projektu bylo především uplatnění klíčových kompetencí: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní, které se postupně propojily a vytvořily předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností.

4.6.1 Průběh projektového týdne

Jak již bylo výše uvedeno motivace projektu nebyla přednesena učiteli, ale neznámou tváří herce. Ten uvedl projekt následujícími větami.

„A je to tady, 16. týden distanční výuky je před vámi. Jak vás to baví? Je to zábava? Vždycky jste se těšili, až nebudete muset chodit do školy, tak teď to máte! Máte radost? Cože? Vy nejásáte?! No... nejásáme nikdo!!!

A proto jsem tady. Mám za sebou příběh. Když jsem byl kluk, vždycky jsem si přál mít všechny krásný věci, který existují, jenže... Chtěl jsem mít kopačky jako Messi, a najednou jsem je měl. Chtěl jsem jet Dakar, byl jsem tam, ale pak ..., viděl jsem lidi podél trati a přišlo mi, že moje auto má hodnotu několika vesnic, skrz které jsem projížděl. Začal jsem o tom přemýšlet a začal mít dojem, že to podstatné se skrývá jinde. A i když jsem měl čím dál víc a víc peněz začalo mě to nudit, stejně jako vás, ta vaše distanční výuka. A proto myslím, že je čas na malou změnu. Příležitost pro vás i pro mě. Chtěl bych investovat svoje peníze do vašeho potenciálu, který myslím máte úplně všichni. Každý z nás má něco, co ho baví a zajímá nebo právě zaujme novou výzvou a příležitostí. A ta je teď tady. Pošlu vás na imaginární cestu z Miletína až na konec světa. Bude sice imaginární, protože to ani v dnešní době jinak nejde, ale bude zhodnocena!!! Jsem přece hodně za vodou...jsem milionář!!! Každý den ráno v 8 hodin vám zveřejním plán cesty, kterou budete absolvovat. Dostanete jakýsi manuál, podle kterého se bude se řídit a snažit se jej splnit. Budete si z cesty psát cestovatelský deník, kam budete zaznamenávat vše, co bude v manuálu a své cestovatelské záznamy budete každý den vkládat do složky Milionář. Na to budete mít čas do 15 hodin. Další den ráno vás bude čekat plán nový a samozřejmě ohodnocení vašeho předchozího dne. Vydělat si můžete hodně. Bude záležet jen na vás!!! A aby to bylo fér, protože nejsem nenáročný, tak vás na cestu pošlu v týmu. Věřím, že se dohodnete a ulehčíte si svůj trip tím, že každý přispějete svým potenciálem.

Už se nebudeme zdržovat!!!

Vyrazte na cestu... hodně štěstí vám všem!!!

Ještě malá rada ... čtěte pozorně!!! To se vyplatí!!!“

Po úvodu se sešli žáci v online třídě se svým třídním učitelem, který odpověděl na dotazy žáků. Podrobněji jim vysvětlil vkládání zpracovaného deníku a manuál, který dostali. Dostali informace o hodnocení body, které udělovali za výsledky práce učitelé. Ti byli pro přehlednost žáků uvedeni v závorkách u jednotlivých úkolů. Aby bylo přehledné, jak se aktivně žáci zapojují, tak se měli před svým zpracovaným tématem podepsat křestním jménem.

Učitelé se společně podíleli na přípravách projektu. Na jeho cílech, struktuře, hodnocení. Aby byla jasná a spravedlivá kritéria, sepsali si manuál, podle kterého se řídili a žákům po úvodních motivačních slovech ve všech třídách stejně vysvětlili. Uvádím zde zjednodušenou ukázkou tohoto manuálu.

- zveřejnění úloh v 8:00 v týmu ŽÁKOVSKÝ MILION
- rozdělení úloh si provedou sami žáci
- spolupráce všech je však vítaná (podepsat se před zpracovaným tématem)
- všichni se snaží o maximální zisk
- dovysvětlení úvodních slov:

Vaším úkolem je vypracovat cestovatelský deník. K tomu můžete také vypracovat bonusové úkoly. Používejte vždy označení, které je uvedeno v zadání

Př.: 1) a. nebo 3) b.

- povinný úkol bude hodnocen částkou 2000 bodů
- za bonusové úkoly můžete získat 1 000 bodů
- za úlohami je v závorce uvedeno jméno učitele, který poskytuje podrobnější informace, můžete ho kontaktovat pomocí chatu

-u každé vypracované úlohy uvádějte zdroje informací, tedy především adresy internetových stránek, které jste využili

- odevzdávejte do týmu skupiny do složky příslušného dne
- je nutné včasné odeslání do 15:00

Výše uvedený učitelský manuál je spíše orientační. Je to náhled do práce skupiny pedagogů v běžné učitelské praxi.

4.6.2 Plán cesty

Plán cesty byl žákům nabídnut pro jejich lepší orientaci a inspiraci do dalších dnů, kdy již měli pracovat samostatně. Jména v závorkách jsou jména jednotlivých učitelů, kteří kontrolovali zadané úkoly a žáci se na ně mohli obracet s dotazy a nejasnostmi. Toto rozdělení bylo vytvořeno na základě aprobací učitelů. Rovnoměrně tak, aby byla náplň jejich poradenské a kontrolní činnosti spravedlivá.

DEN PRVNÍ (MILETÍN – VÍDEŇ – MNICHOV)

1. Cesta

a. Najdi spojení veřejnou dopravou z Miletína do Vídně. Zznamenej dopravní prostředky, které použiješ a časy jízdy. (Fikar)

b. Do mapy zakresli trasu své jízdy a vyznač kraje (i jejich krajská města), kterými budeš projíždět (v ČR i v RAK) (Fikar)

c. Pokus se zjistit, jak vypadají autobusy / vlaky na dané lince (aspoň nějaké), zajímá tě komfort pro cestujícího – klimatizace, služby v dopravním prostředku (občerstvení, toaleta) (Hruška)

d. BONUSOVÝ ÚKOL (Poznerová)

- Zpracuj takto cestu i z Vídně do Mnichova
- Pomůcky: internet, atlas světa, psací potřeby

2. Státní hranice (Stejskalová)

a. Jak vlastně vypadá státní hranice?

b. Jaké potřebuješ doklady pro cestu do Rakouska?

c. Potřebuješ ještě nějaké jiné dokumenty?

d. V roce 1981 jel přes stejný hraniční přechod pan Pávek. V čem byla jeho cesta přes hranici jiná?

e. BONUSOVÝ ÚKOL I (Pourová)

i. Tebou vybraný hraniční přechod není jediný. Zjisti, jaké další hraniční přechody mezi ČR a Rakouskem existují a zakresli je do mapy.

f. BONUSOVÝ ÚKOL II (Pourová)

- i. Zjisti, co to byla tzv. Železná opona.
- ii. Období existence
- iii. Zakreslení do mapy

iv. Proč vůbec existovala?

Pomůcky: internet, psací potřeby (bonusový úkol Vídeň)

3. Vídeň: (Festová)

a. První zastávkou na vaší cestě je Vídeň. Město s nezaměnitelnou atmosférou nabízí řadu památek, historickou i moderní architekturu, ale i zábavu nebo ochutnávku originálních pokrmů a pamlsků. Lákadel, jak strávit volný den ve Vídni je celá řada. Vyhledejte 10 zajímavých míst, na které láká turisty a návštěvníky město Vídeň. Pozor, nemusí to být jen paláce a muzea! Hledáme také místa pro odpočinek, zábavu a ochutnávku tradičních pokrmů. Vybraná místa zaznamenejte spolu s jeho fotkou nebo obrázkem do vašeho cestovatelského deníku.

b. Vaše cestovatelská skupina má možnost strávit ve Vídni pouze jedno odpoledne. Domluvte se proto spolu v týmu a jedno místo navštivte. Při rozhodování vám mohou pomoci webové stránky památek a institucí, kde získáte i důležité informace. Zjistěte otevírací dobu v tomto ročním období (v období před koronavirem). Spočítejte si, kolik zaplatí vaše skupina za vstupné. V eurech i korunách. Domluvte se v týmu, co vás při této virtuální prohlídce obzvlášť zaujalo – informace + obrázek.

Ort:

Öffnungszeiten:

Tickets und Preise:

Top Information + Top Foto

c. BONUS: Vytvořte jednoduchý NJ-ČJ slovníček základních pojmů, které jste při tvoření tohoto úkolu použili. Např.:

Lernwortschatz: 10 Wörter

(Tip – Deutsch mit Max 1, Einheit 1, Seite 17)

d. BONUS: Vytvořte virtuální pohlednici a napište nám originální pozdrav z Vídně v němčině!!! Pohled můžete vytvořit třeba formou koláže, nezapomeňte přidat adresu naší školy.

Pozn. Žáci 6. třídy pohled pošlou v angličtině ☺

4. Cesta z Vídně do Mnichova

a. Cesta z počátku kopíruje tok Dunaje, který si prorazil cestu mezi Českou vysočinou a Alpami, zjisti, ve kterém období vznikla tato pohoří. Která města leží na Dunaji od Vídně proti proudu toku řeky? (Fojtíková)

b. V Mnichově navštívíš muzeum jedné světoznámé automobilky. Připrav si krátký referát (prezentaci), kterým představíš tuto společnost svým kamarádům, kteří už čekají unaveni na hotelu. Nezapomeň uvést minimálně tyto body (fotky; co v minulosti firma vyráběla; některá světová prvenství firmy; vyber si libovolný typ vozu, který firma vyrábí a zjisti, jeho cenu) (Hofman)

c. BONUS: U vybraného modelu vozu spočítej, jak dlouho bys na něj vydělával, kdybys měl: (Hofman)

i. Průměrný plat v ČR

ii. Průměrný plat v Rakousku

iii. Průměrný plat v Německu

d. BONUS: Dnešní cílové město je hlavním městem spolkové země Bavorsko. Zjisti, jaké jsou typické záležitosti bavorské kuchyně a sežeň k nim recept a obrázky. Pokud některý pokrm opravdu připravíš na talíř, získáš další bonusové body (Stejskalová)

Potřeby: internet, PC

Den druhý - MNICHOV–KÁHIRA–ABU DHABI

1. Vytvoř mapu cesty. (Fikar)

2. V Káhiře navštív Egyptské muzeum.

a. Výstup = dopis, ve kterém doporučíš svým vrstevníkům, co by mohli navštívit v Káhiře. Dodržte strukturu psaní dopisu. (Pourová, Stejskalová)

b. BONUS V KÁHIŘE

i. Můžeš navštívit bazar Chán al-Chalílí, kde si zakoupíš typické suvenýry. Takový zakoupený suvenýr výtvarně zpracuj (nakresli / vyrob). (Fojtíková)

ii. Zjisti cenu vstupného do 3 institucí (muzeí, galerií) v Káhiře. Přepočítej to na Kč, zapiš všechny výpočty. (Hofman)

3. Minulý týden oslavil 102. narozeniny Miroslav Zikmund, jeden ze dvou Čechů, který nocoval na vrcholku Cheopsovy pyramidy. Zjisti, kdy se to stalo, a zjisti podrobnější informace o cestě M. Zikmunda do Egypta. (Fikar)

a. BONUS – zjisti informace o pyramidách z anglického průvodce (Poznerová)

Toto je tvoje první návštěva Káhiry. Chtěl bys hlavně vidět pyramidy a máš mnoho otázek např.: Kolik je vstupné do Velké pyramidy? Jak se do ní dostaneš? Jaká je nejlepší část dne k návštěvě pyramid v této roční době? Můžeš šplhat po pyramidách? Je dobré zvolit projížďku na velbloudu? Můžeš si ve vedru vzít na sebe tričko na ramínka a krátké šortky? - odpovědi piš anglicky celými větami

[Pyramids of Giza: The Complete Guide for First-Time Visitors | Earth Trekkers](#)

b. BONUS - vytvoř anglický obrázkový slovník - Egypt/starověký Egypt, použij slova, která jsou nejvíc charakteristická pro tuto zemi - (min.10 obrázků) (Poznerová)

4. Cestou z Káhiry do Abú Dhabí poletíš přes rozsáhlou pouštní oblast na Arabském poloostrově. Na západním pobřeží tohoto poloostrova se nachází dvě (tři) velká města, která jsou bezprostředně spjata se zdejší vírou. Zjisti, o která města se jedná, s jakým náboženstvím souvisí a jak. A také, jak toto náboženství ovlivňuje život lidí v Saúdské Arábii. (Fojtíková)

a. BONUS – mapa s rozšířením této víry (Pourová)

5. V Abú Dhabí se nachází nejvyšší budova světa. Zjisti, jak je vysoká, kdy byla postavena, kolik má pater a výtahů a k čemu slouží. Zjisti 10 nejvyšších budov na světě a porovnej je mezi sebou. (Hruška)

a. BONUS: Spojené Arabské Emiráty jsou velmi bohatou zemí v pouštní oblasti. Proč se zde mohlo konat MS v kopané, stojí zde krytá sjezdovka, budují umělé ostrovy a pitnou vodu získávají náročným procesem odsolování vody mořské. Kde je zdroj příjmů tohoto státu? (Stejskalová)

b. BONUS: Zjisti typický pokrm v S. A. E., sežeň recept a zkus ho zrealizovat. Výstup = recept v AJ / NJ + video z přípravy pokrmu / případně lze video nahradit fotografiemi. (Poznerová)

Den třetí - Abú Dhabí – Bagdád – Baku

Den čtvrtý – Baku – Aralské jezero – Afghanistan – Nové Dillí

Týden projektové práce se přehoupl do závěrečné části. Imaginární milionář opět žáky oslovil, tentokrát psaným vzkazem. Těmito slovy měli být žáci nenásilně nasměrováni k tomu, jak naložit se získanými body. Celá cesta z Miletína až na konec světa měla žáky seznámit s rozmanitostí světa. S odlišnou úrovní vyspělosti zemí a také je dovést k zamyšlení se nad touto problematikou. Aby si položili otázky podobné těmto. Jaké jsou možnosti pomoci? Má cenu pomáhat v od nás tak vzdálených zemích? Potřebuje pomoc i někdo v našem bezprostředním okolí? Je důležité pomáhat?

„Dobré ráno milí výletníci!

Dnes je čtvrtek. Čtvrtý den naší výpravy. Nějak rychle nám to utíká. Už jste procestovali značnou část světa. Jasný... památky a pamětihodnosti, příroda a zajímavá místa jsou gró každé cesty. Lehce zaznamenatelné do cestovatelského deníku. Ale co to ostatní? Setkali jste se ještě s něčím jiným? Potkali jste někoho zajímavého? Někoho jiného odlišného??? Jak se vám pozdává kultura a život v navštívených oblastech? A vůbec, kde jste vlastně nocovali? Bydleli jste v luxusních hotelích, nebo jste poznali opravdový život běžných lidí? A jak jste cestovali? Byla to 1. třída ve vlaku nebo snad zvláštními turistickými autobusy? Nebo jste se, zpocení až víte kde, tísnili tělo na tělo v přeplněném autobuse a měli obavu o zavazadlo, které bylo přivázáno na střeše toho kouzelného stroje, který by u nás dávno skončil ve šrotu? Já jsem si vzpomněl, že jsem na minulé cestě vyfotil pár trochu jiných obrázků, než které vám nabídnou v cestovní kanceláři.

Viděli jste na své cestě něco podobného? Lidi, místa... prostor pro bydlení, školu, nemocnici...? Pokuste se otevřít svoje oči i jiným směrem...

Jooo...a málem bych zapomněl! Za tři dny jste, aspoň někteří, nasbírali už slušnou sumičku. Přemýšleli jste také, jak ji na závěr využijete? To mě zajímá! Na závěr dnešních úkolů mi napište, jak byste chtěli svůj zisk využít. Své rozhodnutí budete moci ještě změnit, ale zajímá mě, jak přemýšlíte.

Brzy na viděnou! Váš filantrop“

Den pátý – Nové Dillí - Káthmandu

DŮLEŽITÉ INFORMACE A POKYNY

- Na dnešní práci máte čas do 12:00, tedy do 12:00 odevzdáte své práce

- Ve 12:00 se v týmu “Milion pro všechny” objeví dotazník, který každý žák vyplní samostatně. Vyhodnocení projektu proběhne ve 13:30. Připojíte se na předmět svého třídního učitele

- 6. třída – OV
- 7. třída – M
- 8. třída – M
- 9. třída – OV

Výše opět uvádím pro lepší orientaci zejména laikům některé doplňující informace, které byly žákům poskytnuty v průběhu práce.

4.7 ZÁVĚR A ZHODNOCENÍ PROJEKTU

Žáci měli k dispozici každý den večer hodnocení svých poznatků. To, jak je zajímaly jejich výsledky, svědčí o hojně návštěvnosti platformy Teams ve večerních hodinách, ve které celý vyučovací týden probíhal. Po ukončení a odevzdání „cestovatelských deníků“ žáci vyplnili níže uvedený online dotazník, kde odpovídali na uzavřené a otevřené otázky. Dotazník posloužil učitelům jako zpětná vazba od žáků. Seznámili se s názory žáků a mohli si tak k celému projektu vytvořit závěr. Zhodnotit jej a poučit se do další práce. K závěrečnému hodnocení došlo po linii tříd s třídními učiteli. Pro většinu žáků byl projekt Milionář přínosný. Největší komentáře si od žáků zasloužila spolupráce ve skupinách. Poznali, že není jednoduchá. Mnozí z nich se naučili vytvořit si plán a taktiku. Navzájem se učili odpovědnosti. Během práce si osvojili nové informace. Badatelská činnost jim pomohla si získané znalosti lépe uchovat. A úplný závěr byl neskutečný! Z 16 skupin se 14 domluvilo na tom, že svůj výdělek bodů přepočítaných na 1200 korun českých věnují na charitu. Společně se pak domluvili pro Skutečný dárek, který zprostředkovala organizace Člověk v tísni.⁶¹ Týmy po domluvě vybraly dary ve formě peněžních poukázek – Boj s Covidem v Česku a Dvacet kuřat do Afriky. Velmi

⁶¹ Skutečný dárek [online]. [cit. 2021-06-08]. Dostupné z: https://www.skutecnydarek.cz/?gclid=CjwKCAjw55-HBhAHEiwARMCszhV5eHZVaEfWxtBqzdber7h9sqNS9fPdgf7v-issbE9RVCo3wwwxANxoCkYUQAvD_BwE

kladné reakce ze strany žáků, rodičů a vedení školy velmi potěšily zúčastněné pedagogy.⁶²

4.8 CESTOVATELSKÝ DENÍK

Cestovatelský deník sepisovaly skupiny žáků po celý projektový týden. Po seznámení s úkoly a posléze pouhým obsahem náplně dne si mezi sebou rozdělili činnosti, zpracování informací atd., které v závěru formulovali do uceleného formátu, jež byl jejich závěrečným výstupem. V příloze uvádím jeden z cestovatelských deníků skupiny žáků osmého ročníku. Je to jedna z průměrných prací, která má vypovídající hodnotu běžného výstupu. U jednotlivých částí jsou uvedena jména. Jsou to jména žáků, kteří daný úkol zpracovávali. Obsah přílohy nebyl nijak opravován, aby bylo možné posoudit úroveň zpracování obsahu.

4.9 DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

Po skončení projektu bylo v zájmu učitelů, aby dostali od žáků zpětnou vazbu. Jaký měl pro ně význam tento netradičně pojatý týden již v ustálené distanční výuce. Jak se jim líbil, jaké zdolávali překážky a úskalí. Kde se jim naopak dařilo. Jak probíhala forma spolupráce, jelikož celý projektový týden byl založen na týmové spolupráci. Co by udělali jinak atd. Proto byl ihned po ukončení žákům zaslán odkaz na online dotazník, ve kterém byly následující otázky.

Jak se vám líbil projekt Million?

- a. Velmi líbil
 - b. Líbil
 - c. Moc nelíbil
 - d. Vůbec nelíbil
2. Udělali byste v projektu nějaké změny?
- a. Ano

⁶² Sousedské listy č.1/2021, vydává město Miletín

- b. Ne
3. Pokud jste odpověděli ano, jaké změny navrhuje?
- a.
4. První den projektu byl jistě nejnáročnější. Jak jste si zvykli na nový způsob práce?
- a. Nezvykli
- b. Zvykli velmi pomalu
- c. Vcelku rychle
- d. Velmi rychle
5. Chtěli byste si takovýto druh práce opět zopakovat?
- a. Ano
- b. Ne
6. Domníváte se, že jste se díky projektu něco naučili?
- a. Ano
- b. Ne
7. Četli jste si vypracované úkoly vašich kolegů ze skupiny, tedy ty úkoly, na kterých jste osobně nepracovali?
- a. Ano
- b. Ne
- c. Někdy
8. Strávili jste práci na projektu více času než při běžné distanční výuce?
- a. Ano
- b. Ne
9. Jak se vám spolupracovalo ve vašem týmu?
- a. Velmi dobře
- b. Dobře
- c. Spíše špatně
- d. Špatně
10. Zvolili jste si v týmu vedoucího, který veškerou práci koordinoval?
- a. Ano
- b. Ne
11. Pokud jste odpověděli ano, jak tento vedoucí pracoval?

- a. Velmi dobře
 - b. Dobře
 - c. Spíše špatně
 - d. Špatně
12. Stalo se vašemu týmu, že někdo nepracoval?
- a. Ano
 - b. Ne
- 13) Pokud jste odpověděli ano, jak jste situaci vyřešili?
- a.
- 14) Oceňujete, že distanční výuka byla nahrazena týdenním projektem?
- a. Ano
 - b. Ne
- 15) Pokud jste odpověděli ne, jaké zpestření distanční výuky navrhuje?

Výsledky dotazníku měli k dispozici všichni učitelé, aby se s nimi mohli seznámit. Poté proběhlo závěrečné online setkání všech zúčastněných učitelů a vedení školy, aby zhodnotili celou „akci“. Došlo k velmi živé diskusi, ze které číselně spíše spokojenost z odvedené práce všech. Analýza dotazníků ukázala, že pro žáky byl projektový týden přínosný. Hodnotili jej v cca 90 % velmi kladně. K otevřeným otázkám se vyjadřovali spíše aktivnější žáci. Ti, kteří se nebojí říct otevřeně svůj názor a jsou zvyklí běžně při vyučování diskutovat a aktivně se projevovat. Podle dotazníků, jak se dalo očekávat, jelikož své žáky známe, bylo zřejmé, že pro některé introvertní jedince nebyla tato forma práce snadná. Ti, kteří se ztěžka zapojují do skupinových prací ve škole, tak měli problém i v domácím online prostředí. Všichni však svoji práci splnili, ale v komunikaci s ostatními spolužáky zaostávali nebo byli pasivní. A právě tento problém byl pro nás pedagogy výzvou, jak s těmito informacemi naložit, aby byla práce komfortní pro všechny. Sepsali jsme si v bodech připomínky a momentální nápady řešení. Při příští společné práci je jistě využijeme, abychom neopakovali chyby a práce tak byla ještě více přínosná pro obě strany.

K hodnocení celého projektu přispělo i kladné vyjádření rodičů. Někteří z nich, ti, kteří v době lockdownu byli se svými dětmi doma a mohli sledovat běžnou výuku, ocenili

tento týden jako příjemné zpestření. Tzv. žili školou společně se svými dětmi a s námi učiteli.

4.10 PŘÍPRAVA NEREALIZOVANÉHO PROJEKTU – PROJEKT UHLÍ

Aktivní projektová činnost se odrazila v mém uchopení výuky celkově. Projektová metoda se stala vlastně neodmyslitelnou metodou, kterou při své pedagogické činnosti praktikuji. Je pro mě již samozřejmé s ní počítat a zařazovat ji do běžné výuky. Proto v této práci ještě uvedu jeden nerealizovaný projekt. Jeho přípravu. Je to takový nástin, který bude důležité probrat s ostatními kolegy a pokud budou mít chuť se se svojí aprobací zapojit, tak bude potřeba další diskuse a rozpracování projektu.

UHLÍ

Retrospektivní projekt v závěru devátého ročníku.

Pohled na nerostnou surovinu z různých úhlů a v různých souvislostech (fyzikální, chemický, historický, sociální, enviromentální, geografický).

Průběh:

- Projekt bude probíhat po linii standardních vyučovacích hodin (bez zásahu do rozvrhu hodin).

- Každý vyučující připraví motivaci žáků k uvedenému tématu.

- Dojde k rozdělení žáků do skupin s důrazem na různorodost skupin v jednotlivých předmětech.

- Prostor k práci poskytnou vyučující ve svých hodinách v rámci dvou týdnů.

- Po domluvě připraví učitel informační a materiální zázemí pro žáky (možnost realizovat exkurzi k tématu záleží na aktivitě vyučujících).

- Každý vyučující provede s žáky dílčí hodnocení své části projektu (včetně případných oprav a upřesnění). Z každého předmětu žáci spolu s učitelem vyberou skupinu s prací s nejvyšší vypovídající hodnotou. Tato práce bude prezentována během závěrečného shrnutí projektu.

Závěr:

- Výstupem bude prezentace vybraných skupin z jednotlivých předmětů pro žáky 6. – 8. ročníku a učitele.

- Pro prezentace budou voleny různé varianty výstupů tak, aby se prezentace jednotlivých skupin od sebe odlišovaly a byly rozmanité (videoreportáž, lapbook, power point, pracovní listy...)

OV – nástin možných témat k rozpracování

- Na příkladu blízkého Žacléře demonstrace změna sídelní struktury a tváře města.

- Žáci odhadnou vliv na změnu sociální a věkové struktury města v souvislosti s vývojem těžby (intenzivní těžba, útlum).

- Vliv těžby a navazujících oborů na potřebu specifických pracovních profesí. Požadavků na vzdělání obyvatel.

- Rekultivace – samotný proces, financování, časová náročnost. Možnosti využití rekultivované krajiny.

Výše je uveden pouze nástin možných témat, jelikož projekt by měli žáci sami rozpracovat a přijít si sami na témata, která je zajímají a jimiž se dále chtějí zabývat.

5 REFLEXE PŘEDSTAVENÝCH PROJEKTŮ

Projektový úkol – Tibet

Kontroverzní téma historických a soudobých problémů Tibetu, které bylo zvoleno pro zpracování do projektového úkolu mělo hlouběji seznámit žáky s problémem porušování lidských práv. Pochopení a dodržování lidských práv a jejich zakotvení v Ústavách, jejich smysl, porovnání vládních režimů, rozdíl mezi demokracií a totalitou. Cílem bylo naplnění očekávaných výstupů VO-9-1-05 - kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí. A VO-9-1-06 - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu. Nápad na zpracování tématu vzešel z místní tradice každoročního vyvěšování tibetské vlajky na budově městské radnice. Proč se tato vlajka vyvěšuje nevěděla řada žáků a širší povědomí o této záležitosti neměli ani mnozí rodiče a spoluobčané města. Hlubší vhled do problematiky projektovým zpracováním vnesl do žákovského přemýšlení hlavní otázku, proč a z jakých důvodů a oprávnění může dojít k okupaci cizího území. Jaké postavení k takovému konání zaujmají ostatní státy a jejich představitelé. Bylo potřeba, aby si žáci uvědomili souvislosti. Důležitým přínosem bylo poznání, že všechny zdroje nemusí být pravdivé. Propaganda byla pro některé neznámé slovo a měli příležitost se z jeho významem seznámit. Bystřejším žákům přinesla tato tematika dychtivost „přijít věci na kloub“. Zejména ti psychicky vyspělejší si pokládali otázky o nespravedlnosti, potupě, ublížení. Ale i národní hrdosti a smyslu státního zřízení. V tomto ohledu to byl pro mě i mého kolegu náročný úkol. Částečně se oprostít od vlastního názoru a závěrečnou debatu vést – moderovat v mezích k tomu vhodných. Naplánované očekávané výstupy byly splněny s drobnými nedostatky. Hlavním důvodem byla složitost tématu, které někteří žáci nedokázali zpracovat, neměli dostatek času na pochopení souvislostí a historického kontextu. Velmi přínosný byl však lidský pohled na tuto situaci, který žáci projeví. Vzhledem k jejich věku to bylo obdivuhodné a potěšující.

Projekt 17. listopad–30 let poté

Celoškolní dvoudenní projekt byl pilotován s přispěním všech učitelů ZŠ K. J. Erbena. U starších žáků mělo být dosaženo očekávaných výstupů: VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky, VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů a zpracování průřezového tématu Výchova demokratického občana. Jelikož se projektu zúčastnili všichni pedagogové, mohlo být zpracovááno více okruhů s tematikou týkající se výročí Sametové revoluce. Starší žáci si sami mohli vybrat témata, která je zajímala. I když se jednotlivé části projektu odlišovaly, bylo záměrem, aby bylo dosaženo očekávaných výstupů. Těch bylo v celku naplněno nadprůměrně. U některých jedinců s drobnými výhradami. Jelikož témata zpracovávaly smíšené skupiny žáků 6. – 9. ročníku, tak zejména u těch mladších se u některých nepodařilo, aby ve svém bádání pronikli do hloubky. S ohledem k věku a s tím, že se i v budoucnu k problematice vrátí, nevidím v tom až tak velký nedostatek. U prvostupňových žáků hodnotily učitelky výsledky práce nadprůměrně. Nekladly vysoké nároky vzhledem k obtížnosti zvoleného tématu projektu. Byl pro ně důležitý zájem o práci a nadšení žáků.

Projekt Japonsko I.

Zkušební projekt týkající se Japonska si kladl za cíl částečně splnění průřezových témat: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova. Dílčím cílem bylo poznat odlišnost japonské kultury a její významné a charakteristické prvky. Právě odlišnost kultury se žákům podařilo pochopit velmi dobře díky rozmanitosti nápadů, které vzešly při motivaci. Průřezová témata se bohužel nepodařilo zcela uchopit. Ale díky zájmu, který žáci při zpracovávání projeví, mohlo dojít k navázání a realizaci projektu dalšího.

Projekt Japonsko II.

Jak jsem již výše uvedla projekt Japonsko II. vzešel z nadšení žáků. Proto byl uspořádán pro větší skupinu žáků (II. stupeň) a s širším rozsahem očekávaných výstupů v přesahu do dalšího předmětu. Za cíl byly kladeny tyto výstupy. Dokáže uvést a vyhledat na mapách významné oblasti koncentrace obyvatelstva, zemědělské a průmyslové

oblasti Japonska (Z). Určí, vyhledá a charakterizuje státy jednotlivých oblastí Asie (Z). Vyjmenuje, vyhledá na mapách jednotlivé kulturní a zeměpisné oblasti Asie (Z). A průřezová témata Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (OV), Multikulturní výchova (OV), Etnický původ (Z). Uvedené výstupy a jejich zpracování napomohly tomu, aby se žáci dopracovali k VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám. Očekávaný výstup byl zcela naplněn u žáků 7. ročníku, kteří absolvovali projekt Japonsko I. Měli širší základnu nabitých poznatků. U 6. a 8. ročníku hodnotím celkově zpracování s mírnými nedostatky. Příčinu vidím právě v tom, že se s tématem prakticky setkali poprvé. Žáci 9. ročníku excelovali. Zhodnotili dosavadní i nově nabitě znalosti.

Projekt Den Země

Den Země byl vypůjčeným projektem. Nejen jednoduchá příprava, která se jeví velmi pozitivně, ale i zpracování daného projektu autory byl pro mě velmi přínosný. Jiný vhled do problematiky a předložená videoprojekce s pracovním listem mi bude inspirací pro další pedagogickou práci. Tento projekt byl zvolen pro naplnění VO-9-5-04 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva. Díky jednosměrnému záměru bylo očekávaných výstupu dosaženo bez problémů. Jen u některých dvojic jsem zaznamenala, u méně aktivních žáků, že nebylo úplně možné kvůli časové tísni navázat hlubší rozhovor a dobrat se tak k nejasnostem. U těchto jedinců si nejsem zcela jistá výsledkem dosaženého výstupu.

Projekt Milion

Projekt Milion je v této práci z důvodu jeho velikosti, časové a organizační náročnosti popisován nejvíce. Je uveden s pracovním výstupem vybrané průměrné skupiny žáků. Jelikož skupiny zpracovaly a na závěr odevzdaly cestovatelský deník, tak mohl být celkem snadno hodnocen. Jednotliví učitelé, kteří kontrolovali a připomínkovali části výstupů si provedli hodnocení do svého předmětu. Hodnotili kvantitativně nebo formativně. Výsledky jednotlivých skupin se lišily. Všichni kolegové

se však shodli, že u této práce bylo nejdůležitější, jak se žáci k práci postavili a s jakým západem se jí věnovali. K naplnění stěžejních průřezových témat Multikulturní výchova (OV), Etnický původ (Z) došlo zcela u všech skupin. Za největší přínos projektu Milion považují rozvíjení všech klíčových kompetencí. Zejména však kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence pracovní. Největší přidanou hodnotu však vidím v sociálním podtextu, který celý projekt završil. Charitativní pomoc si vzali za svou, až na dvě výjimky, všichni zúčastnění žáci. Zpětně v tom vidím ten největší přínos. Projevení lidskosti a solidarity.

Všechny uvedené projekty byly pro moji pedagogickou zkušenost velmi přínosné. Osvojila jsem si v nich důležité prvky projektového vyučování. Motivaci, přípravu, různé způsoby realizace, hodnocení atd. a nedocenitelných zkušeností mezi které patří hospodaření s časem, výběr tématu pro méně nadané žáky a jejich motivace. Ve své další praxi bych se chtěla zaměřit na pro žáky méně přitažlivá témata např. hospodaření státu, právo atd. A také na projektovou práci jednotlivců.

6 ZÁVĚR

„Více než cokoliv jiného jsou učební projekty výrazem školy, která není „chrámem poznání“, ale dílnou poznání.“ Zároveň jsou také prostředkem, který má sílu a potencialitu pohnout tradiční, transmisivní školou, kde učitel podává hotové vědění, ke škole konstruktivní, kde učitel vytváří podmínky pro tvorbu poznání. „Pokud chcete udělat dobrou školu druhé poloviny 20. století, zrušte vyučování a zaveďte bádání! Doporučuje F. Tonucci“⁶³

Cílem diplomové práce bylo nastínit problematiku projektového vyučování a předložit témata vhodná pro projektové vyučování s ohledem na vybrané mezipředmětové vztahy vážící se k předmětu Výchova k občanství. V první části práce jsem se zaměřila na teoretickou část, která měla objasnit strukturu současné české školy. Popsat možnosti práce na ZŠ s uplatněním aplikování různých vyučovacích metod v jejich široké nabídce. S využitím práce s různými vyučovacími metodami souvisí rozvoj klíčových kompetencí, které jsou v současném RVP předkládány jako stěžejní pro edukaci. Všechny kompetence byly pilotovanými projekty rozvíjeny. Snadněji byly dosažitelné i očekávané výstupy, jichž by měli žáci při opouštění ZŠ dosáhnout. Výuková metoda projektového vyučování, která byla pro tuto práci stěžejní, naplnila všechny výše uvedené strategické cíle. Byla představena jako metoda s širokým rozsahem. Práce zaznamenala přehled vývoje v historickém kontextu, jejím vývoji ve světě, vývoji a částečnou stagnací v českých zemích a dále pak rozvoj v nedávné minulosti a současnosti. Byla snaha zaznamenat jakýsi užší přehled vývoje. Představit projektovou metodu s převyšujícími pozitivy nad negativy a úskalími. S tím souvisí i oblíbenost, kterou má u žáků a inovujících učitelů. Při kvalitním pojetí přináší nemalé úspěchy. Motivuje nenásilnou formou i méně nadané žáky k jejich rozvoji. Učiteli umožňuje jednodušeji proniknout k žákům samotným a snadněji tak analyzovat jejich vzdělávací potřeby. V druhé části práce předkládá zpracované a pilotované projekty různých rozsahů. Jedná se o projekty vhodných pro učitelskou praxi na 2. stupni ZŠ, jež realizovány v ZŠ K. J. Erbena a MŠ Korálka v Miletíně. Některé z nich byly pilotovány v běžné školní výuce. Další realizace však byla přerušena celosvětovou pandemií nemoci

⁶³ VALENTA, Josef. *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 8.

Covid-19, kdy školy přešly na distanční výuku. Nastalé těžkosti přinesly, ale i svá pozitiva v možnosti si některé z projektů vyzkoušet jinak, na dálku v online prostředí. Na tomto místě je vhodné uvést zmínku k úvodnímu citátu závěru F. Tonucciho, který se díky formě distanční výuky mohl částečně naplnit.

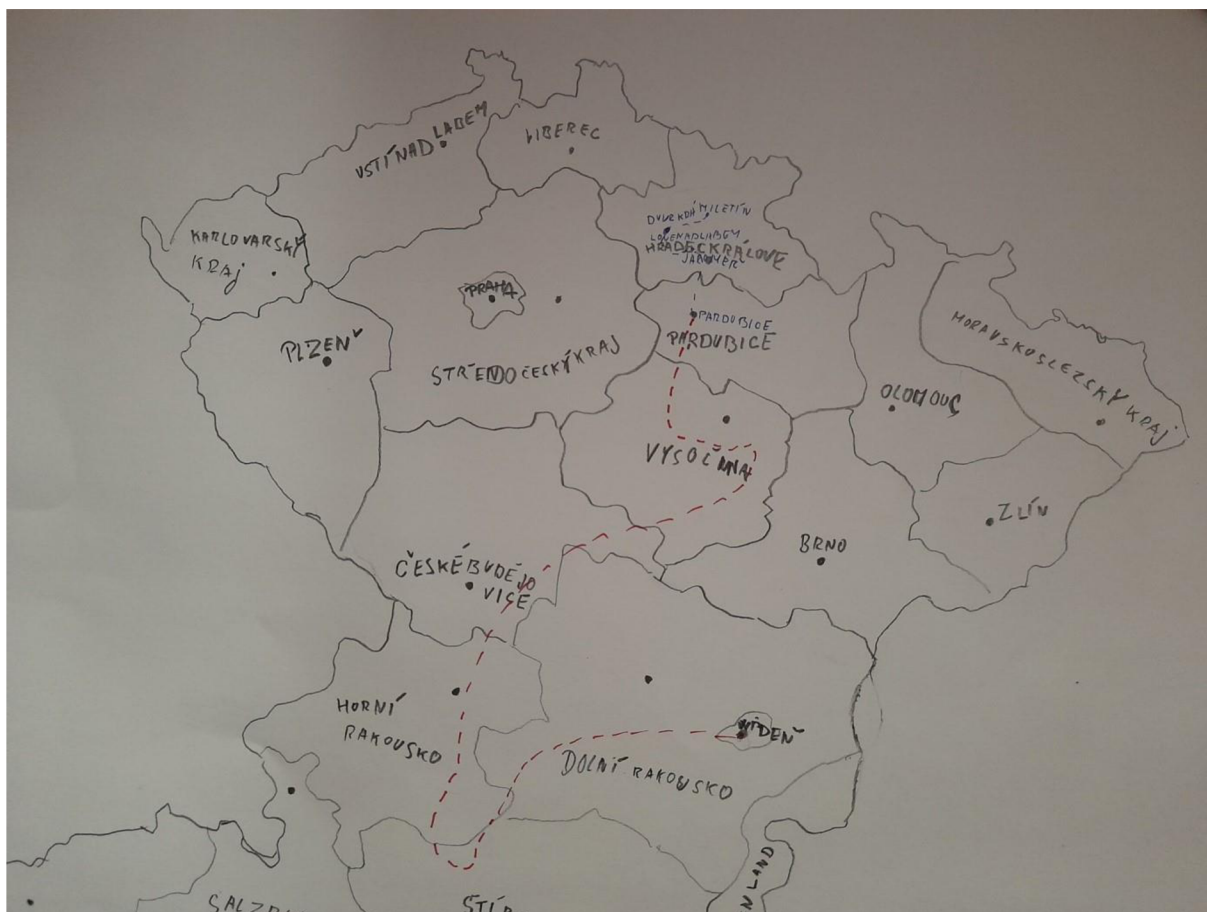
Poslední část diplomové práce je ukázkou práce žáku, jenž se na realizaci projektů podíleli a bez jejichž účasti by nemohla být naplněna vize, která byla na počátku vytyčena. Doplněna je fotodokumentací z průběhu pilotovaných projektů.

7 PŘÍLOHA 1 – ŽÁKOVSKÉ ZPRACOVÁNÍ PROJEKTU – CESTOVATELSKÝ DENÍK

pondělí

1a) Martin - Z Miletína "nám." vyjedeš v 11:23 a dojedeš do dvora na "aut.st." v 11:50 (AUTOBUS). Ze Dvora odjedeš v 12:08 a dojedeš do Jaroměře ve 12:31 (AUTOBUS). Z Jaroměře odjedeš ve 13:01 a dojedeš do Pardubic v 13:54 (VLAK). Z Pardubic vyjedeš v 14.15 a do Vídně dojedeš v 17.21 (VLAK). Zdroj: IDOS.

1b) František

Modré čárky představují cestu autobusem, červené zase cestu vlakem. Cesta trvá 5h a 58 min.

1c) Rozálie - Vlaky ČD (ČESKÉ DRÁHY) – jsou vybaveny prostornými sedadly s prostorem i na nohy. V každém vagonu je WC, a v některých vozech doplněno

umývárnu. Můžete si připlatit občerstvení. Vlak je

klimatizovaný.

Zdroj : ceskedrahy

2a) Nikola - Česko hraničí s Německem, Slovenskem, Polskem, a Rakouskem. Současná podoba státní hranice z roku 1997. Kdy došlo k úpravě hranice se Slovenskem. Hranice odděluje stát od jiného území. Ochranu hranic zajišťuje Policie české republiky. Naposledy se hranice ČR změnila roku 1993 když se rozpadl stát Československo. Délka hranic ČR jsou 2 326 820 m

2b) Radek - Pouze cestovní pas a občanku. Ale dnes se musíte předem zaregistrovat do nějakého internetového „čekacího listu“

2c) Radek - Negativní COVID test a pokud jste již nemoc prodělali, tak test není nutný. Zdroje: Velvíslanectví české republiky ve Vídni.

2d) Martin- V roce 1981 ještě u nás vládli komunisti a ti měli svoje speciální podmínky pro cesty do zahraničí. Museli jste mít cestovní pas a taky výjezdní doložku. V ní bylo nasáno kam jedete a na jak dlouho. Bez tohoto povolení vás na hranicích nikam nepustí. Doložka se dala získat např. tím, že jste o ní požádali a na základě informací, které o vás režim věděl (třeba jestli jste podporovali komunismus) vám ji dali. Nebo třeba když vás pozval na návštěvu příbuzný ze zahraničí. Zdroj: rozhlas.

3a) Martin - 1. Prátr: Je to největší a nejznámější lunapark ve Vídni. Jeho nejznámější atrakcí je veliké ruské kolo. Byl založen již roku 1766 pro odpočinek

šlechticů.

2. Habsburská hrobka: Nachází se v skromném kostele. Jsou zde uloženy kosti 146 šlechticů od roku 1633. Mezi nejvýznamnější zde pochované Habsburky patří například Josef I. , Karel VI. , jeho dcera Marie Terezie a František Josef I.

3. Hofburg: Je to královský hrad. Jeho stavba začala roku 1279. A skutečně zde žili mnozí členové rodu Habsburků až do roku 1918. V jedné části hradu je ubytován i prezident Rakouska.

4. věž Donauturm: Tato věž je vysoká 252m. Nachází se v ní restaurace, kavárna a samozřejmě i rozhledna. Donauturm nedávno prošla rekonstrukcí, která ji dala opět podobný vzhled a interiér jaký měla při svém založení v 60. letech minulého století.

5. Chrám sv. Štěpána: Je to největší Vídeňská katedrála. Je, jak už napovídá název, zasvěcena svatému Štěpánovi. V její severní věži je zavěšen druhý největší zvon Evropy-Pummerin.

6. Přírodovědné muzeum: Jak říká název – jedná se o muzeum zaměřené na přírodu. Ale najdeme zde i oddělení pro pravěk. Zde je např. umístěna 29 500 tisíc let stará soška Willendorfské venuše.

7. Muzeum moderního umění: Je zde nashromážděno na 9 tisíc různých obrazů, soch, grafik, fotografií, filmů... Zkrátka všechna známá díla z 20. a 21. století. Asi nejznámějším autorem z tohoto muzea je Picasso.

8. Státní opera: Tato stavba vznikla v prostotu zbouraných hradeb starého města. První hra která se zde hrála byl Don Giovanni. Výstavbu opery realizoval český architekt Josef Hlávka

9. Vídeňská radnice: Řadí se mezi nejhezčí radnice v Evropě. Na jejím nádvoří se každoročně konají velké adventní trhy. Její dominantou je vysoká věž a tzv. Železný radniční muž. Je samozřejmě sídlem starosty a také senátu města.

10. Budova rakouského parlamentu: Sídlí v ní parlament. Je vystavěna v antickém slohu, pro který jsou typické třeba sloupoví. Před vstupem můžeme vidět sochu Pallas Atheny. Uvnitř je pak vyobrazen František Josef I.

Zdroje: 10 nej památek Vídně, Vídeň – nyní navždy, 19 nejzajímavějších památek Vídně

3b) Společně - Vybrali jsme si zámek Schonbrunn. Otevírací doba: pondělí, úterý a středa – zavřeno. Čtvrtek, pátek, sobota a neděle – vše od 9:30 do 17:00. Vstupné: 16,50 eura na dítě = 82,50 eura za naši skupinu. V Kč je to 2 145 korun. Info o stavbě: Tento zámek byl vystavěn roku 1642 jako letní sídlo pro rod Habsburků. Projevují se na něm základní rysy baroka. Objekt byl částečně pobořen při válce s Osmanskou říší, když Turci obléhali Vídeň. Dnes je zámek pod ochranou UNESCO. Okruhy v nichž můžete projít zámek i jeho rozlehlý park. Zahrada, Oranžerie, Palmový dům, Dům pouští, a mnoho dalších. Co se nám nejvíce líbilo:

Je to galerie a líbí se nám, protože je velmi honosná a taky protože žádný z nás ještě neviděl tak veliký nástropní obraz.

4a) Rosálie- ČESKÁ VYSOČINA VZNIKLA PŘIBLIŽNĚ V OBDOBÍ PRVOHOR

ALPY VZNIKLY PŘIBLIŽNĚ V OBDOBÍ TŘETIHOR

VÍDEŇ – Krems, Amsterdam, Linz, Pasov, Řezno, Ingolstadt (uvedeny větší města) ZDROJE – wikipedia

4b) Nikola- BMW je německý výrobce automobilů, motocyklů, a motorů.

Byl založen v roce 1912 v německém městě Mnichově.

Architektem se stal Karl Schwanzer

Bmw = (Bavorské Motorové Závody).

Zpočátku se firma specializovala na výrobu leteckých motorů.

Tři roky po skončení druhé světové války byla obnovena výroba motocyklů
později i výroba automobilů.

BMW X5 Cena tohoto vozu je

1 718 6000 Kč

Zdroje: Wikipedie.cz

Zprávy.aktualne.cz

Tripadvisor.cz

Úterý

1. Radek - Zdroje: [Magnetická mapa Světa, ilustrovaná, šedá](#)

MNICHOV

KÁHIRA

ABÚDHABÍ

cesta je vyznačena černě, cesta trvá 81hodin v autě a je dlouhá 7469km

2) Martin - Egyptské muzeum v Káhiře: Toto muzeum je nejobsáhlejší svého druhu. Nikde jinde na světě nenajdeme muzeum s více artefakty z doby starověkého Egypte. Nejstarší exponát je socha faraona Džosera pocházející z 27. století př. n. l. V přízemí jsou expozice seřazeny od nejstarší doby Staré skrz Střední dobu až do Nové a pak Římsko-Řecké období. Nejčastěji se zde nacházejí objevy z obou břehů Nilu. V tomto muzeu je uchováno 11 mumii významných Egyptských panovníků. Ostatní vystavené předměty jsou většinou poškozené pašeráky a vykradači hrobů. Zdroj: Káhira.eu

a) Martin

2

3.2.2021 Káhira

Zdravím všechny osmáky!

Píšu vám až z daleké Káhiry, hlavního města Egypta a metropole dávné Egyptské říše. Mým úkolem je vás sem přilákat na ty největší ne nejzajímavější památky, muzea a tak podobně. Takže už začneme a mým výběrem.

Naprosto nejzajímavější místo si myslím, že snadno uhádnete, Jedná se samozřejmě o Pyramidy v Gíze! Tři majestátní jehlanovité stavby, ve kterých byly uloženy kosti známých egyptských faraonů Chufua, Rachefa a Cheopse. Tyto stavby stojí jen pár kilometrů od Káhiry. Druhým mým lákadlem je slavný bazar Chán Al-Alíí. Pokrývá celou jednu čtvrt města. Seženete zde absolutně cokoliv od tradičních suvenýrů po věci evropského původu. Ale dejte si pozor, ať vás někdo neokrade. A do třetice je to tvrz a mešita dohromady. Mešita Muhamada Aliho zaujímá první místo ve velikosti muslimských modlitebních stánků v Káhiře. Další prim hraje ve vystavění největší mešity v 19. století.

Děkuji za dočtení dopisu a doufám, že jsem vás náležitě povzbudil k návštěvě toho všeho a možná i něčeho jiného.

Martin V.

b) I. Radek -

b) II. Martin-

3) Nikola -

Miroslav Zikmund – V roce 1947–1950 podnikl Zikmund s Hanzelkou cestu do Afriky (Egypta).

Jeli autem do Egypta proti toku Nilu.

V Egyptě nocovali na vrcholu Cheopsovy pyramidy

Dále v Tanganice vystoupali na vrchol Kilimandžára.

V Africkém pralese (Koňžském) se potkali s Pygmeji

Pygmejové jsou lidé, které mají neobvyklou výšku (max. 150 cm)

Cheopsova pyramida

4) Rosálie - Tato města jsou Džidda a Mekka, obě jsou spjatá s islámem. Džidda je také branou do Mekky, nejsvětějšího města Islámu, které musí pravověrný muslim navštívit alespoň jedenkrát za život. Název města se vysvětluje dvěma způsoby. Podle jednoho slovo znamená prostě „pobřeží“. Běžnější je druhý výklad podle arabského jaddah – babička. Mekka je rodištěm Mohameda, proroka islámu, a nejsvětějším městem islámu. Každým rokem putují na pouť během hadždže do Mekky tři miliony muslimů, přičemž nevěřícím je vstup do města tradičně zakázán. Islám je náboženství založené na učení proroka Mohameda. Slovo islám znamená podrobení se Bohu (arabsky Alláh). Stoupenec islámu se nazývá muslim. Počet muslimů je asi 1,8 až 2 miliardy, což je druhé nejpočetnější náboženství světa. Muslimové jsou povinni dodržovat pět pilířů islámu. Základní knihou islámu je Korán. ZDROJ : www.wikipedia.cz

a) BONUS Martin - Islám je rozšířen na Arabském poloostrově, severní Africe, východní Asii, na největších indonéských ostrovech a ve dvou jihovýchodních evropských zemích.

- 5) František - [Burdž Chalífa](#) v roce 2010 byla dokončena a měří 828 metrů
[Shanghai Tower](#) v roce 2015 byla dokončena a měří 632 metrů
[Abrádž Al-Bajt](#) v roce 2012 byla dokončena a měří 601 metrů
[Ping An International Finance Centre](#) v roce 2017 byla dokončena a měří 599 metrů
Goldín finance 117 v roce 2021 byla dokončena a měří 596,6 metrů
[Lotte World Tower](#) v roce 2017 byla dokončena a měří 554,5 metrů
[One World Trade Center](#) v roce 2013 byla dokončena a měří 542,2 metrů
[CITIC Tower](#) v roce 2018 byla dokončena a měří 528 metrů
[Landmark 81](#) v roce 2018 byla dokončena a měří 461,2 metrů
Eiffelova věž v roce 1930 byla dokončena a měří 324 metrů s anténou
- 1 [Spojené arabské emiráty Burdž Chalífa](#) 828 m 182 pater 57 výtahů ubytování kanceláře
 - 2 [Čína Shanghai Tower](#) 632 m 128 pater 31 výtahů Garáž obchody
 - 3 [Saúdská Arábie Abrádž Al-Bajt](#) 601 m 120 pater výtahy neznámé nákupní centrum
 - 4 Čína [Ping An International Finance Centre](#) 599 m 115 pater 8 výtahů kanceláře
 - 5 Čína Goldín finance 117 596.6 m 128 pater 89 výtahů kanceláře
 - 6 [Vietnam Landmark 81](#) 461,2 m 81 pater 29 výtahů kanceláře
 - 7 [Jižní Korea Lotte World Tower](#) 554,5 m 129 pater 57 výtahů kancelář hotel byty
 - 8 [USA One World Trade Center](#) 541,3 m 104 pater 73 výtahů observatoř a restaurace
 - 9 Čína [CITIC Tower](#) 528 m 109 pater 100 výtahů mix kanceláře observatoř
 - 10 Francie Eiffelova věž 300,65 m | 324 m s anténou nemá patra a nemá výtah rozhledna a telekomunikace

a) **BONUS** Martin - Největším zdrojem financí tohoto státu je ropa. Ta se těží v Perském zálivu. Ale Spojené Arabské Emiráty se o tuto surovinu musejí dělit s dalšími státy, jako třeba se Saúdskou Arábií, Kuvajtem, Íránem a Irákem. Dále pak z výroby jemné bavlny. A samozřejmě i turistický ruch. V oblasti Perského zálivu je to nejnavštěvovanější letoviště.

3 b, **BONUS** Nikola - Pyramid – هرم

Desert – صحراء

Pharaohs – الفراعنة

Gods – الآلهة

Camels – لجمال

Drought – جفاف

Tombs – المقابر

Mummification – تحنيط

Veiled women - المحجبات

Mosque – مسجد

Středa

Martin -Tři významné pamětihodnosti z Mezopotámie:

Ištařina brána: Byla vystavěna v městě Babylonu jako osmá brána opevnění. Zasvětili ji bohyni Ištar. Tato brána je nejhezčí objev z celé Mezopotámie. Tvoří ji spousta na modro obarvených cihel a vyobrazení draci, lvy a býci.

Vysuté zahrady Semiramidiny: Patří k sedmi divům starověkého světa. O jejich existenci ale nemáme přesné důkazy. Není tedy dokázáno, že opravdu existovaly. Prý byly zalévány zavlažovacími kanály, které ztékaly dolů po hradbách a rozlévaly se do zahrad.

Chammurapiho zákoník: Je veliký blok kamene do kterého je vytesaný nejstarší známý zákoník světa. Byl velmi drsný. Například za to, když dítě vztáhne ruku na svého rodiče, bude mu ta ruka useknuta. Je napsán klínovým písmem.

zdroj:wikipedie

Rosálie - PERGAMONSKÉ MUZEUM

Vzniklo v roce 1930 jako poslední z muzejních budov a je v něm umístěna část sbírky klasického antického umění, dále v něm sídlí Muzeum starověkého blízkého východu a Muzeum islámského umění. Muzeum je jako součást Muzejního ostrova od roku 1999 na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO a díky velkolepým vystaveným artefaktům patří k nejnavštěvovanějším muzeím na ostrově. IŠTAŘINA BRÁNA – byla osmou bránou babylonského vnitřního města. Vystavěna byla kolem roku 575 př. N.l. z příkazu novobabylonského krále Nebukadnesara II. a byla zasvěcena babylonské bohyni plodnosti, lásky a války. Chamurappiho zákoník – skládá se převážně z výkladu zvykového práva. Je nesystematický a kasuistický. Obsahuje 282 článků, řešících právní otázky ohledně rodiny, soukromého vlastnictví a majetku obecně, obchodu, cen a mezd, půjček a jejich splácení, násilných zločinů, postavení různých společenských vrstev včetně otroků www.wikipedia.cz

František - Bagdád

Podnebí je sub tropické

Podnebí je pouštní, kontinentální, s výraznými teplotními rozdíly mezi dnem a nocí. Průměrná roční teplota je 22 °C, pohybuje se od 9 °C v lednu po 34 °C v červenci; roční úhrn srážek dosahuje pouze 155 mm; rekordy dosahují nejméně 37 mm a nejvíce přes 330 mm. V zimě se teploty pohybují mezi 16 a 19 °C. Mrzne jen výjimečně, několikrát do roka. V roce 2008 v Bagdádu poprvé po sto letech sněžilo, další sníh se opakoval v roce 2020

Letní teploty v Bagdádu jsou jedny z nejvyšších na celé planetě. Často atakují bezmála 50 °C, v noci zřídka klesají pod 30 °C. Oblečení lehké a pokrývku úst a nosu. Zdroj: wikipedie

Martin - Těžba ropy: Protože Perský záliv je poměrně mělký (nejhlubší místa mají 102m), tak se kvůli tzv. černému zlatu nemusí dolovat nijak hluboko ve dně moře. Těží se zde spíše povrchní vrstva. Drtivá většina vytěžení ropy z Perského zálivu míří do Austrálie a Oceánie. Na druhém místě je Evropa a potom Amerika s Afrikou (ale tam se odváží je nepatrné množství ropy). Export ropy se počítá na barely, přičemž jeden barel má objem asi 159 litrů. Ropa je bezmála základní surovinou, kterou lidstvo potřebuje k životu. Ropné výrobky jsou všude kolem nás. Například všechny plasty, gumy, některé léky, je základem všech pohonných hmot, velmi málo se také využívá v tepelných elektrárnách, a do všech dalších chemických výrobků.

zdroje: wikipedie, přírodovědci.cz

Martin - Válka o ropu: Konflikt začal 2. srpna 1990. Irák v čele s Sadámem Hussajnem zaútočil na Kuvajt. Zabral ho během pár dní. Ale celá OSN se proti tomu postavila. Začali odvetné útoky, jichž se účastnili taky československé jednotky. V čele všech stálo USA. Společnými silami se podařilo odříznout Irácké vojsko, které bylo po splněných podmínkách propuštěno. Ale Sadám Hussajn alespoň zapálil a vypustil všechnu kuvajtskou ropu. Způsobil tím ekologickou katastrofu. Takhle nějak by se to dalo celé popsat:

Zdroje: web ČT24

Radek -

Mešita

Nikola - arabština

Rozšíření: Alžírsko Bahrajn Čad Džibutsko Egypt Eritrea Irák Írán Izrael Jemen Jordánsko Kamerun Katar Keňa Komory Kuvajt Kypr Libanon Libye Mali Maroko Mauritanie Niger Nigérie Omán Palestinská autonomie Saúdská Arábie Somálsko Spojené arabské emiráty Súdán Sýrie Tanzanie Tunisko Turecko

Nejstarší nápisy pocházejí ze 4. století

V arabštině jsou dva rody – mužský a ženský

Arabštinu používá více než 300 milionů lidí a 26 arabsky mluvících států.

Má velmi širokou slovní zásobu, takže některé básně vůbec nelze přeložit do jiných jazyků.

Arabština má pouze dva časy

Slova, které mají svůj původ z arabštiny - kafe, žirafa, cukr, alkohol, sirup, algebra, gazela, sofa, ghúl, admirál.

Rosalie - Muži se oblékají do dlouhých košil, které sahají až ke kotníkům. Většinou mají bílou barvu, v zimě se tu a tam objevují i barevné nebo pruhované vzory. Hlavu zakrývá kus látky, většinou je v bílé barvě nebo červeno – bílé šachovnice. Pod ní se nosí ještě malá čapka. Aby látka držela na hlavě obmotává se černým pevným provazem. ženský oděv, který se nosí na veřejnosti, zahaluje celou postavu od hlavy až k patě. Tento plášť se nazývá abája. Přes hlavu se pak nosí ještě velký černý šátek. Pod abájou můžou ženy nosit co chtějí a co se jim líbí. Bývají to volné nohavice a dlouhá košile. Mladší ženy pak často mají sukni, ale i kalhoty. Ženy se velice rády líčí a mají rády výrazné líčení.

Muži a ženy si dají záležet na jejich víře, ženy chodí zahaleny, ženy musí poslouchat svého muže, ženy se nesmí bavit s jinými muži

<https://www.hedvabnastezka.cz/>

František -

Bagdád

Nejoblíbenější kuřivo v Bagdádu je pravděpodobně konopí nic jiného jsem nenašel

Nejoblíbenější napoj v Bagdádu je Svařák punč a grog

Nejoblíbenější čaj v Bagdádu je černý a zelený čaj. Také mají rádi třeba Miami Ice čaj. Zdroj: www.cajovydychanek.cz

Vaniš-

Nikola - Válka v Náhorním Karabachu

Náhorní Karabach – Původně bylo toto území osídleno kavkazskými Albánci

Trvalo to od 27 září 2020 do 10 listopadu 2020

V roce 2020 byl vojenský konflikt mezi Arménskou republikou, republikou Arcach a Ázerbájdžánskou republikou.

Vypuknutí:

První den konfliktu republika Arcach a Arménie vyhlásili stanné právo

S pomocí bezpilotních letounů (dronů) se válka vyznačovala.

V konfliktu výrazně zasahovalo i Turecko které podporovalo ázerbájdžánskou republiku.

Poté, co ázerbájdžánské síly dobyly šušu druhé největší sídlo Náhorního Karabachu, ruský prezident 10. listopadu oznámil, že Arménie a Ázerbajdžán dosáhli ukončení bojů.

Cílem bylo obsadit celé území Náhorního Karabachu.

Výsledek: Válku ukončila mírová smlouva. V důsledku mírové dohody musela Arménie odevzdat Ázerbájdžánu tři okresy v Náhorním Karabachu.

Důsledky: během bojů padlo 2 783 ázerbájdžánských vojáků, 1 245 raněných vojáků bylo hospitalizováno a více než 100 je nezvěstných

zdroje: wikipedia.cz, valka.cz

Radek - Jediné v čem jsou ženy a muži rovno právní v Íránu je v náboženství, muži mají ženy jako „otroky“. Ta která řekne že porušují lidský práva tak ji klidně můžou zavřít. Chovají se k ženám jako k podřadné věci a taky to potom vypadá.

<http://www.lidskaprava.cz/student/prava-zen/clanky/nekonecny-boj-za-rovnopravnost-postaveni-zen-v-iranu>

čtvrtek

Martin - Kaspické moře: Jeho rozloha činí 376 000 km čtverečních. Ono to vlastně není ani moře, protože není spojeno s žádnou další velkou vodní hladinou. Je to prostě ohromné jezero. Po jeho severo-západním břehu prochází hranice mezi Evropou a Asií. Vlévá se do něj největší ruské řeka Volha. Okolo jeho břehů se rozkládají rozsáhlé a velmi nízké nížiny. Jsou zde dokonce i místa, která leží pod úrovní hladiny moře. To se ale počítá od jiného moře než od Kaspického (protože jinak by takhle místa musela být zatopená vodou). Z toho taky vyplývá, že Kaspické moře je níže položené než ostatní oceány světa. Je to taky nejsušší část západní Evropy a východní Asie.

Aralské jezero: Je, nebo spíš bývalo jedno z největších jezer. Nachází se v středním Kazachstánu. V průběhu minulého století, ale začalo vysychat. A to z důvodů, že z jeho dvou největších přítoků začali lidé odebírat čím dál víc vody, aby mohly zavlažovat rozsáhlé bavlněné plantáže (v poušti). Jezero začalo pochopitelně vysychat a ustupovat. Se zmenšením se ale zvětšil podíl soli ve vodě (v roce 2003 tam bylo 78% soli). Na místě jeho bývalého dna se dnes nacházejí velké solné pláně. Aralské jezero má dnes jen 1 desetinu původní velikosti, ale naštěstí se Kazachstánská vláda rozhodla tento ekosystém zachránit a začala na velkých přítocích stavět hráze. Díky tomuto zákroku se v severní části postupně zvedá hladina, klesá slanost a vzrůstá počet vodních živočichů. Je tedy velká pravděpodobnost, že se jezero obnoví, alespoň z části.

Vpravo je vidět původní plochu jezera, vlevo je dnešní stav. To bílé jsou solné pláně.

Takhle to vypadá na solné poušti s opuštěnou lodí. Zdroje: wikipedia

Martin - Kosmodrom Bajkonur: Založili ho sovětské vědci 2. června 1955. První star z tohoto místa se datuje na 4. října 1957. Sověti toto místo pečlivě střežili. Uvedení Bajkonuru jako místa, kde byl postaven

kosmodrom byl jen úskok. Protože stavba se nacházela asi 320km odtud. Po rozpadu SSSR dostal kosmodrom Kazachstán. Ale Rusko velmi stálo o tom aby z něho mohly odlétat sondy, družice a rakety. A tak se dohodli na pronajmutí kosmodromu. Z Bajkonuru vyletěly dosud všechny ruské lety no vesmíru. Letěl odsud tudíž samozřejmě i Jurij Gagarin.

Kožíšková-

Radek - naplníte 5l a pak nalijete 5l do 3l a v tom 5l kanystru vám zůstanou 2l nalijete kam chtěj ty chlapi a zopakujete to ještě jednou.

Rosalie - ŽIVOTOPIS JURIJE GAGARINA

Datum narození: 9. března 1934

Datum úmrtí: 27. března 1968 (34 let)

Pocházel z prosté venkovské rodiny, která žila ve vesnici Klušino.

Jeho otec pracoval jako truhlář, a matka byla dojička.

Byl ze čtyř dětí.

Malý Jurij viděl poprvé letadlo, když na poli přistál poškozený letoun Jak-1.

Gagarinovi přišli o barák, proto si museli vykopat zemljanku (barák z části zakopaný v zemi)

Jurij šel do školy až po osvobození v březnu 1943.

Otec narukoval do Rudé armády.

Jurije Gagarina přijali na učiliště, kde se vyučil jako slévač.

Po dokončení učiliště byl jako jeden z nejlepších studentů vybrán k dalšímu studiu na Saratovské průmyslové škole.

Vynikal ve sportu zejména v basketbalu.

Od jara 1955 už Gagarin létal na Jaku-18.

12. dubna 1961 v 9 hodin 7 minut odstartoval Jurij Gagarin v kosmické lodi Vostok 1 z kosmodromu Bajkonur. V době startu mu bylo 27 let.

www.wikipedia.cz

2. Radek - Kazachstán hl.m. :Nur-Sultan. Počet obyvatel 1 078 362. Od roku 1997 byla hl.m. Astana, ale v roce 2019 byla přejmenována na Nur-Sultan.

Nikola - Tisíc a jedna noc *????? ???? ????b (původní název)*

Autor knihy: Eduard Petiška – Rok vydání 1986.

Je psaná arabštinou a perštinou.

Žánr: pohádka

Počet stran 275

Každá kapitola vypráví o někom úplně jiném a také každá kapitola má skryté ponaučení. Příběhy se odehrávají v městech Basra, Káhira a Bagdád.

Kniha začíná že se manželka zamilovala s černým otrokem. Její manžel – Šahrijád je spolu přistihl a usekl jemu i jí hlavu. A král přestal věřit ženám. Proto se ženil každý den s pannou byl s ní přes noc zbavil ji jejího panenství a druhý den ji nechal zabít. Po třech letech už nezbila žádná dívka ve městě. Nakázal, aby mu přinesli další jeho budoucí manželku. O všem se dozvěděla dívka jménem Šahrazád a nabídla se že se stane královou manželkou její otec s tím nesouhlasil, ale Šahrazád si za tím stála. Požádala svojí sestru ať požádá krále zda by mu mohla vyprávět příběh. Šahrijád souhlasil a tak Šahrazád každou noc vyprávěla nekončící příběhy. Když Šahrazád své vyprávění, během kterého porodila králi tři syny, dokončila, nechal jí Šahrijád pro její moudrost, věrnost a lásku k němu na živu.

3a) Nikola - vlevo=jak vypadá dnes....vpravo=před 50 lety

František -

Afghánistán

V Afghánistánu trpí jedna třetina lidí v Afghánistánu akutní potravinovou nejistotou a přes 6 milionů lidí se neobejde bez pomoci. Jen tento rok bylo kvůli konfliktu vysídleno zhruba 380 000 lidí a dalších 300 000 postihly přírodní katastrofy.

Člověk v tísní se na řešení těchto problémů zaměřil a s finanční pomocí

Cílem bylo pomoci zajistit základní potřeby vnitřně vysídlených osob i těch, kteří se vrátili zpět domů. Obyvatelé těžko dostupných oblastí ve východních, jihovýchodních a středních částech země.

Obdrželi mnoha účelovou finanční pomoc a balíčky pro přípravu na zimu.

Finanční příspěvky a vybavení pro 50 000 lidí

Pomoc lidem postižených konfliktem a přírodní katastrofou předal Člověk v tísní peníze 3 978 domácnostem a 3 000 rodin také obdrželo potřebné vybavení jako deky, baterky, lampy, kuchyňské zařízení, karimatky na spaní a oblečení.

Dalších 779 rodin získalo balíčky se zimním oblečením jako teplé svetry, šály, boty, ponožky, rukavice a čepice.

V roce 1900

jako stát začala v roce 1747 založením Ahmadem Shahem Durranim. Písemně zaznamenaná historie země, která v současnosti představuje Afghánistán, lze vysledovat až kolem 500 př. N. L., kdy byla oblast pod achajmenovskou říší [1], ačkoli důkazy naznačují, že v zemi existuje pokročilý stupeň urbanizované kultury od roku 3000 do roku 2000 BCE. [2] [3] [4] Bactria sahá až do roku 2500 př. N. L. [5] Civilizace údolí Indu se táhla až k velkým částem Afghánistánu na severu. [6] Alexander Veliký a jeho makedonská armáda dorazili na území dnešního Afghánistánu v roce 330 př. N. L. Po pádu achajmenovské říše během bitvy o Gaugamela.

<https://www.clovektisni.cz/clovek-v-tisni-podporuje-afghance-vysidlene-kvuli-nasili-i-prirodnim-katastrofam-6238gp>

Rosalie - ZVYKLOSTI V INDII

Indové jedí jenom pravou rukou. Je důležité projevovat náležitou úctu posvátným budovám, svatyním, sochám, obrazům a modlícím se lidem. Ženy musí mít ramena a nohy až pod kotníky zakryté. Mohou nosit kalhoty, ale šortky a krátké sukně jsou pro Indy velmi urážlivé. Muži by na veřejnosti měli vždy nosit košili a nenosit v žádném případě šortky. Jejich POSTVÁTNÉ ZVÍŘE je kráva. Jejich zapovězená jídla jsou hlavně maso (hovězí, drůbeží nebo oslí). Jejich rituály - Třpyť se, třpyť se, hvězdičko, Stephen King by zajásal, Stromy jsou (někdy) taky lidi, Bohové štěstí a spol. KASTY – bráhmani, kšatrijovi, vaišjové, Šúdrové Jejich typická jídla: marinované kuře v pastě z jogurtu a koření pražené v tradiční jílové peci, kuřecí tikka masala – grilované kousky kuřecího masa obalované v pikantní až ostré krémové kořeněné rajčatové omáčce, NÁPOJE: čaj, káva, čerstvá ovocná šťáva, alkoholické nápoje. KOŘENÍ – badyan, kardamom, kurkuma, muškátový ořech, šafrán, tohle jsou ty nejlepší jinak jich je spousta

<https://www.indie-nepal.cz/> <https://epochaplus.cz/zakazana-jidla> <https://www.fantasymag.cz/indie-zeme-plna-ritualu-pover-demonu-temnych-sil-a-nepreberneho-mnozstvi-bozstev-ktere-by-zavidel-lecktery-autor->

[hororu-nebo-fantasy/ https://fresh.iprima.cz/taxonomy/term/187697/5-druhu-koreni-indicke-kuchyne](https://fresh.iprima.cz/taxonomy/term/187697/5-druhu-koreni-indicke-kuchyne)

Radek -

Rosalie - Ženy musí mít ramena a nohy až pod kotníky zakryté. Mohou nosit kalhoty, ale šortky a krátké sukně jsou pro Indý velmi urážlivé. Muži by na veřejnosti měli vždy nosit košili a nenosit v žádném případě šortky. Doplnky – šperky, hodně náramků, řetízků, turban. Zdobí se hennou, malují se na ruce a na hlavu, oděv Sari.

www.asianstyle.cz

Martin - Hygiena v Indii: Indové se koupají ve smradlavých stokách, nebo ve velikých řekách plných krokodýlů. Odpadky odhazují všude kde je napadne a večer se pak všechny spálí. Krávy, jakožto posvátná zvířata si po městech chodí úplně volně a taky serou, kde je napadne. Kanalizace je zde nedokonalá, jsou to spíš otevřené kanály, ve kterých se koupou děti.

František - **Česká rozvojová pomoc v Afghánistánu**

Vedle posilování bezpečnosti je zásadním pilířem účasti ČR v Afghánistánu rekonstrukce a podpora sociálního a ekonomického rozvoje, která je realizována prostřednictvím několika nástrojů.

Rozvojové aktivity v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR se prostřednictvím zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) dlouhodobě podílí na podpoře ekonomického a sociálního rozvoje Afghánistánu. V koncepci ZRS na období 2010–2017 je Afghánistán zařazen v nejvyšší kategorii tzv. prioritních zemí s programem spolupráce. Program zahraniční rozvojové spolupráce s Afghánistánem na období 2013-2017 byl odsouhlasen i afghánskou stranou a předán afghánskému ministerstvu financí, které je odpovědné za koordinaci rozvojové spolupráce, v dubnu 2013. Identifikovanými prioritami ZRS mezi ČR a Afghánistánem jsou zemědělství, voda a sanitace a vzdělávání. Průřezovými tématy jsou mj. podpora kapacit afghánských institucí, podpora re-integrace afghánských uprchlíků, rovné příležitosti žen či prevence drogových závislostí a

negativních jevů s drogami spojených. V souvislosti s ukončením aktivit PRT probíhá v rámci plánu ZRS postupné navyšování finančních prostředků na standardní ZRS (ze 6 mil. Kč v roce 2011 na 21 mil. Kč v roce 2013 a 24 mil. v letech 2014 a 2015). Aktivity v gesci České rozvojové agentury v rámci ZRS navazují na vybrané úspěšné projekty z let 2005–2012 a odpovídají aktuálním možnostem ČR a identifikovaným potřebám Afghánistánu.

Martin- Já bych asi dal půlku na nějaké dobročinné účely (ted' nevím, jaký bych si vybral) a druhou půlku si nechám pro sebe.

František - Já bych dal půlku na charitu a za druhou bych si koupil auto a zbytek bych si nechal.

Radek -Nějaké peníze si nechám a nějaké si nechám

Rosálie- co bych udělala se svýma penězma ? Dala bych je na charitu kde to potřebují.

Nikola - Polovinu peněz bych si nechala a tu druhou půlku bych dala na nějakou charitu. Abych tím pomohla hodně lidem.

Pátek

Martin - Reportáž z Munirky: Munirka je městská čtvrť v hlavním městě Indie, Nové Dillí. Kdysi to bývala samostatná vesnice, ale dnes je součástí jižní části hl.m. Najdou se tady samozřejmě moderní i zaostalé části. Je zde vlaková stanice, průměrné hotely i polo džungle. Jelikož se tato čtvrť nachází mezi univerzitou a technickým institutem, tak jsou zde frekventované silnice a dá se tu prodávat v pouličních krámcích. Nevede tudy žádný odvodový kanál, tudíž je tu problém odvodem odpadu. Do školy chodí je absolutní minimum tamních dětí. Lidé jsou zaměstnaní ve zdejších podnicích.Zdroje:PropertyWaha.com, Times of India, Pinnacle, a nejmíc moje hlava.

Rosálie - HISTORIE: Kořeny indického vesmírného programu sahají na počátek 60. let 20. století v roce 1962, kdy byl založeno středisko pro start raket v

indické Thumbě (TERLS – Thumba Equatorial Rocket Launching Station). O rok později Indie sestrojila první funkční raketu (start byl 21. listopadu 1963). O dva roky později bylo v Thumbě založeno Vesmírné vědecko-technické centrum (SSTC), které se později stalo páteří indického vesmírného projektu. 1. dubna v roce 1975 se podařilo Indii úspěšně vyslat svůj první satelit do vesmíru v podobě satelitu Aryabatha. V roce 1984 se na palubě sovětské lodi podíval do vesmíru i první kosmonaut z Indie v podobě Rakeshe Sharmy.

SOUČASNOST: ISRO se zaměřuje převážně na vývoj, výrobu a vypouštění satelitů, vývoj a vypouštění nosných raket, odpalovacích vozidel a na výrobu připojeného pozemního zařízení. Experimentuje se satelity pro televizní vysílání, či pro telekomunikaci. Její zařízení se používá také ke komerčním záměrům. ISRO spolupracuje s mnoha jinými zeměmi

NOSNÉ RAKETY: Indie od konce 70. let 20. století vyrábí své nosné rakety pro vynášení družic [Země](#).

ÚSPĚŠNÉ MISE: 5. listopadu 2013 odstartovala první raketa. 22. července byla vypuštěna poslední sonda

IT je rychle se rozvíjejícím oborem, v současnosti je číselně vyjádřený export 70 miliard dolarů a zaměstnává 2,8 milionů lidí v tomto odvětví, přitom v 90. letech byl export okolo 100 milionů dolarů a 5000 pracovníky. V roce 2016 se tento sektor podílel na HDP 7,7 %. Zpráva Indického sdružení softwarových průmyslových společností (NASSCOM) uvádí, že růst IT průmyslu v letech 2016–2017 bude 13-14 %. Vrcholnými společnostmi, které nabízí pracovní příležitosti v tomto oboru jsou Tata Consultancy Services (TCS), Wipro Technologies, Cognizant, Yahoo!, Google, www.wikipedia.cz

Radek - Clovekvtsni-<https://www.clovekvtsni.cz/> Je to nevládní nezisková organizace vychází z myšlenky humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Lidskou důstojnost a svobodu považujeme za základní hodnoty. Věříme, že lidé kdekoli na světě mají mít právo rozhodovat o svých životech a společně sdílet práva. Pomáhá s rozvojem, podporou lidských práv, program sociální integrace se vzděláním a osvětou

Celá skupina- Naše peníze půjdou na nemocnice, do přeplněných oddělení s COVIDEM. Je to hodně všeobecné. Máme v plánu poslat částku na účet ministerstva zdravotnictví. Samozřejmě po předchozí dohodě. Do jakých konkrétních nemocnic to potom půjde, je nám vcelku jedno.

8 PŘÍLOHA 2 – FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE

Fotodokumentace k projektu Milionář

Obrázek 1 "Milionář" v podání herce Filipa Richterhoce při motivační řeči.

Obrázek 2 Žák 9. tř. při svém výstupu

Fotodokumentace k projektu „Japonsko 1“

Obrázek 3 Zvonkohra

Obrázek 4 Japonská zahrada - realizace

Obrázek 5 Dekorace do japonské zahrady

Fotodokumentace k projektu „Japonsko 2“

Obrázek 6 Ukázka čajových misek

Obrázek 7 Čajové misky

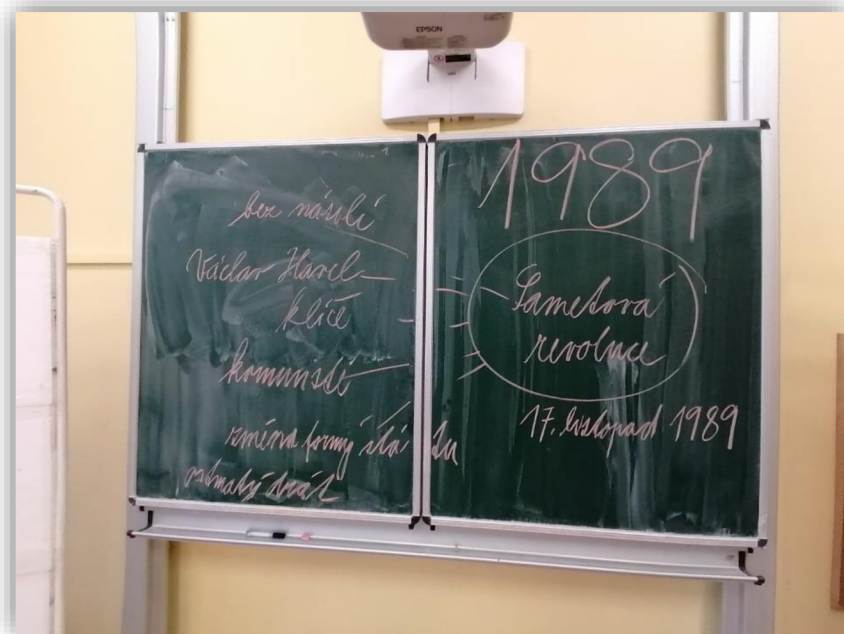

Obrázek 8 Japonské sushi

Obrázek 9 Meditace

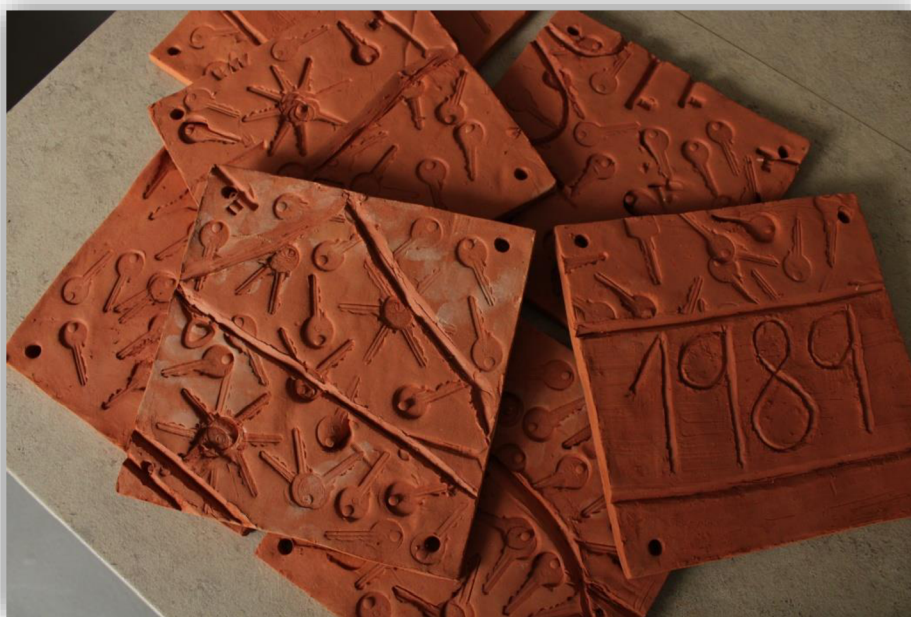
Fotodokumentace k projektu „17. listopad“

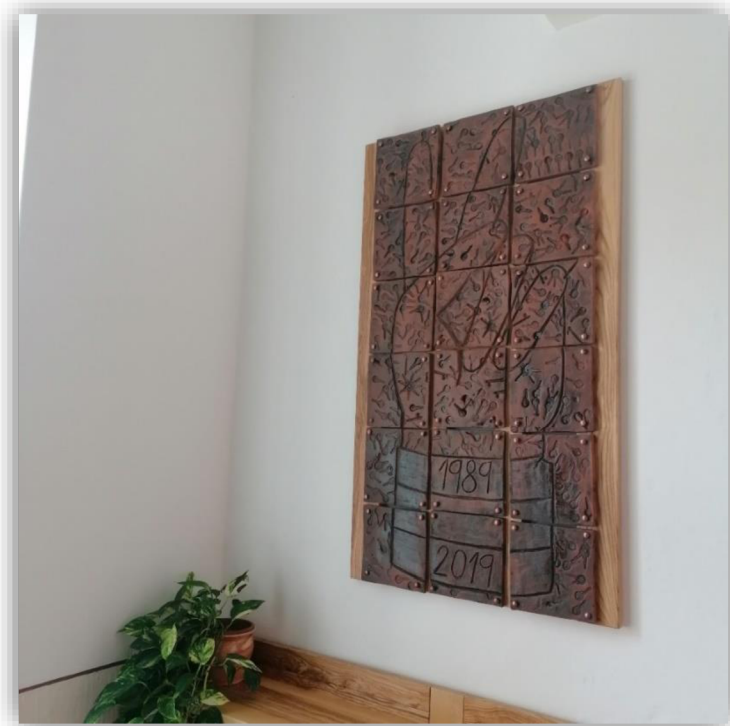
Obrázek 10 Myšlenková mapa

Obrázek 11 Příprava povrchové úpravy reliéfu

Obrázek 12 Kachle s otisky klíčů-komponenty pro reliéf

Obrázek 13 Hmotný výstup projektu 17. listopad – reliéf

Obrázek 14 Placka (placka si připnuli všichni, žáci, učitelé a zaměstnanci školy)

Obrázek 15 Rekonstrukce demonstrace

Obrázek 16 Náměšť - spontánní zpěv

Obrázek 17 Projektová online výuka

Zkratky:

RVP – Rámcově vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

ZŠ K. J. Erbena a MŠ Korálka Miletín – dále jen ZŠ K. J. E.

M – Matematika

ČJ – Český jazyk

AJ – Anglický jazyk

NJ – Německý jazyk

D – Dějepis

OV – Občanská výchova

Z – Zeměpis

FY – Fyzika

PŘ - Přírodopis

VV – Výtvarná výchova

PČ – Pracovní činnosti

TV – Tělesná výchova

INF - Informatika

Odborné pojmy:

Edukace

Sugestopedie

Hypnopedie

Seznam odborné literatury:

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

ČAPEK, Robert. *Uč jako umělec: malá kniha o velkých vzdělávacích myšlenkách*. Ilustroval Radek PETŘÍK. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2020. Briquet. ISBN 978-80-7555-105-4.

JEŘÁBEK, Jaroslav. *Vzdělávací program Základní škola. 2.*, dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-595-x.

HRACHOVCOVÁ, Marie, Viola HORSKÁ a Jan ZOUHAR. *Pomáháme při tvorbě školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Úvaly: Albra, 2007. ISBN 978-80-7361-036-4.

VALENTA, Josef. *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0.

KAŠOVÁ, Jitka, ed. *Já, občan: [praktické náměty pro výuku výchovy k občanství na 2. stupni ZŠ]*. Praha: Raabe, c2011. Dobrá škola. ISBN 978-80-86307-68-8.

Dnešní společnost: [praktické náměty pro výuku výchovy k občanství na 2. stupni ZŠ]. Praha: Raabe, c2011. Výchova k občanství. ISBN 978-80-86307-64-0.

PROTIVÍNSKÝ, Tomáš a DOKULILOVÁ, Monika. *Občanské vzdělávání v kontextu českého školství: analytická sonda*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 24 s. ISBN 978-80-210-5833-0

STANĚK, Antonín, ed. a MEZIHORÁK, František, ed. *Výchova k občanství pro 21. století*. 1. vyd. Praha: SPHV, 2008.

STANĚK, Antonín. *Výchova k občanství v současné škole: profesní identita učitele výchovy k občanství*. 1. vyd. Praha: Epoque, 2009.

HOMEROVÁ, Marie. *Výchova k občanství ve výuce společenských věd: metodicko-didaktická učebnice pro učitele všech typů škol*. Praha: M. Homerová, 2013. 104 s. ISBN 978-80-260-5103-9.

PAVLIČÍKOVÁ, Helena a kol. *Aktuální otázky výchovy k občanství*. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2014.

KRÁKORA, Pavel a kol. *Aktuální společenskovední pohledy na výchovu k demokratickému občanství*. 1. vyd. Praha: Epoque, 2012. 197 s. Erudica; sv. 21. ISBN 978-80-7425-167-2.

KARTOUS, Bohumil. *No future: vezeme děti na parním stroji do virtuální reality?*. Ilustroval Jáchym Bohumil KARTOUS. Praha: 65. pole, 2019. ISBN 978-80-88268-30-7.

Obrázek 1 "Milionář" v podání herce Filipa Richterhoce při motivační řeči.	79
Obrázek 2 Žák 9. tř. při svém výstupu	79
Obrázek 3 Zvonkohra	80
Obrázek 4 Japonská zahrada - realizace.....	80
Obrázek 5 Dekorace do japonské zahrady	81
Obrázek 6 Ukázka čajových misek.....	81
Obrázek 7 Čajové misky.....	82
Obrázek 8 Japonské sushi.....	82
Obrázek 9 Meditace	83
Obrázek 10 Myšlenková mapa	83
Obrázek 11 Příprava povrchové úpravy reliéfu.....	84
Obrázek 12 Kachle s otisky klíčů - komponenty pro reliéf	84
Obrázek 13 Hmotný výstup projektu 17. listopad – reliéf	85
Obrázek 14 Placka (placka si připnuli všichni, žáci, učitelé a zaměstnanci školy)	85
Obrázek 15 Rekonstrukce demonstrace	86
Obrázek 16 Náměšť - spontánní zpěv	86
Obrázek 17 Projektová online výuka	87

Seznam internetových odkazů (zdrojů)

<https://www.idu.cz/cs/aktualne/aktuality/1351-jak-by-melo-vypadat-vzdelavani-pro-21-stoleti-kreativni-mesta-vzdelavaji-umenim-predstavi-priklady>

<http://www.nuv.cz/t/rvp>

https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/nove-ramcove-vzdelavaci-programy-maji-sjednotit-dve-tretiny-vyuky_446960.html

https://katkalojdova.weebly.com/uploads/2/4/3/0/24306750/projektove_vyucovani.pdf

<http://zakatedrou.cz/?p=1033>

<https://www.studenta.cz/work/studium/sketchnoting-aneb-tvorba-vizualnich-poznamek/r~775f596e381c11e88560ac1f6b220ee8/>

<https://bookcreator.com/>

https://www.canva.com/cs_cz/

<https://www.h-mat.cz/principy/prace-s-chybou>

<https://www.youtube.com/watch?v=-wfValEEYk4>

<https://www.jsns.cz/>

https://www.obcankari.cz/edukacni-materialy?f%5B0%5D=field_obory%3A6

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

file:///C:/Users/Ucitel/Downloads/brozura_S2030_ISBN-3.pdf

<https://www.horydoly.cz/cestovatele/dnes-vlajka-pro-tibet-2021-0.html>